

1 Bilaga 1

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen

Lärarprogrammet, examensarbete 10 poäng

Läxors vara eller inte vara?

En enkätundersökning bland lärare, elever och föräldrar

Camilla Bartholdsson
Magdalena Albertsson
Marie Henningsson

LAU 350, Människan i världen
Handledare: Ylva Ulfsdotter Eriksson
Examinator: Tiia Soidre
Rapportnummer: ht05 2480-015

Abstract

1 Bilaga 1

Institution:	Sociologiska institutionen, Göteborgs Universitet
Författare:	Camilla Bartholdsson, Magdalena Albertsson och Marie Henningsson
Titel:	Läxors vara eller inte vara? – En enkätundersökning bland lärare, elever och föräldrar.
Handledare:	Ylva Ulfsson Eriksson
Typ av arbete:	Examensarbete 10 poäng, Nya Lärarutbildningen
Antal sidor:	47 sidor
Tidpunkt:	Höstterminen 2005
Syfte och frågeställningar:	<p>Syftet med föreliggande arbete är att studera hur läxsituationen ser ut i kommunala skolor. Vi vill få en uppfattning om vad lärare, elever och föräldrar tycker om läxor och hur de hanterar elevernas läxor. Vår förhoppning är att arbetet i förlängningen kommer att vägleda oss, som pedagoger, i vårt sätt att hantera läxor. De frågeställningar vi kunde besvara är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Är läxorna ett användbart pedagogiskt verktyg? • Hur ser läxsituationen ut i skolorna idag? • Anser lärare, elever och föräldrar att läxor fyller en viktig funktion för elevernas kunskapsinläring?
Material och metoder:	Vi har genomfört en kvantitativ studie i form av en enkätundersökning. Enkäter har lämnats ut till lärare, elever och föräldrar på sex olika kommunala skolor. Enkätfrågorna konstruerades så att vi kunde göra jämförelser mellan de olika perspektiven. Sekundärmaterialet har varit tidigare forskning samt relevanta kommentarer och uttalanden gjorda av personer med koppling till skolvärlden.
Huvudresultat:	Så gott som alla lärare, elever och föräldrar är överens om att läxor behövs för elevernas inläring. Enligt eleverna och föräldrarna i vår undersökning har övervägande delen av eleverna hjälp att tillgå i hemmet då det behövs, dock är det svårt att utifrån vår enkätundersökning bedöma om elever generellt har samma möjlighet till likvärdig utbildning då hemläxor ges. Läxor är ett användbart pedagogiskt verktyg under förutsättning att de är väl genomtänkta och framförallt motiverande för eleven.
Nyckelord:	Läxa, likvärdig, lärare, elev och förälder.

Förord

Vi vill börja med att tacka alla lärare, elever och föräldrar för deras deltagande, vilket har gjort det möjligt för oss att genomföra den här undersökningen. Vi vill även tacka rektorerna

1 Bilaga 1

på de berörda skolorna för positiv respons och ett vänligt bemötande, samt familj och vänner som har hjälpt och stöttat oss i vårt arbete. Stort tack även till vår handledare som varit till stor hjälp under arbetets gång.

Vi tar i vårt arbete upp ämnet läxor och tydliggör hur läxsituationen ser ut för elever i skolor 4, på de sex olika skolor som har ingått i vår undersökning. Vi hoppas att arbetet väcker tankar angående läxor hos läsaren.

Vi har haft ett väl fungerande samarbete där alla har lagt ner lika mycket engagemang och tid på arbetet. Vissa delar av förarbetet har vi gjort på skilda håll men huvuddelen av arbetet är gjort gemensamt. Vi har tagit tillvara på att vi är tre olika individer med skilda livserfarenheter och utnyttjat detta på bästa sätt under arbetets utformning.

1 Bilaga 1

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
Förord.....	2
Innehållsförteckning	4
1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	8
2 Syfte och frågeställningar	9
3 Viktiga termer	10
3.1 Likvärdig	10
3.2 Läxa	11
3.3 Läxor i styrdokument	12
4 Politiska uttalanden om läxor	12
5 Läxor ur olika pedagogiska perspektiv	13
5.1 Montessoripedagogiken	14
5.2 Freinetpedagogiken	14
5.3 Waldorfpedagogiken	14
5.4 Bifrostskolan i Danmark	15
6 Förhållandet mellan skoltid och fritid.....	15
6.1 Historik.....	15
6.2 Andra länder.....	16
7 Faktorer som påverkar inläringen	17
7.1 Kunskap och inläring	17
7.2 Piaget och Vygotskij	18
7.3 Minne och motivation	19
7.4 Lärarens professionalitet	21
8 Forskningsöversikt.....	21
9 Metod.....	22
9.1 Kvantitativ metod	23
9.2 Etik	23
9.3 Enkäter	23
9.4 Urval/bortfall	25

1 Bilaga 1

9.5	Tillvägagångssätt - analys - tolkning	25
9.6	Reliabilitet/Validitet	26
9.7	Studiens begränsning.....	27
10	Resultat.....	27
10.1	Resultat av enkätundersökning.....	28
11	Tolkning	39
12	Slutdiskussion	41
13	Litteraturförteckning.....	43
13.1	Böcker	43
13.2	Föreläsningar	44
13.3	Internetsidor	44
13.4	Rapporter	45
13.5	Styrdokument	45
13.6	Tidskrifter.....	45
13.7	Tv-program.....	46
13.8	Uppslagsböcker	46
13.9	Övriga Referenser	46

Tabellförteckning

<i>Tabell 1:</i>	Hur många läxor brukar Dina elever/Du/Ditt barn få i veckan?	28
<i>Tabell 2:</i>	Hur lång tid varje dag, efter skoltid, anser Du är rimligt/ägnar Du/ägnar Ditt barn sig åt läxor?	28
<i>Tabell 3:</i>	Har det hänt att läxor givits där eleven inte förstår vad han/hon skall göra?	29
<i>Tabell 4:</i>	Har det hänt att Ditt barn har fått läxor där Du som förälder inte förstått vad som skall göras?.....	30
<i>Tabell 5:</i>	Om Du/Ditt barn får problem med sina läxor, finns det någon vuxen som kan hjälpa dig/honom/henne?	30
<i>Tabell 6:</i>	Tror du att det är många elever som inte har tillgång till läxhjälp hemma?.....	31
<i>Tabell 7:</i>	Om det fanns möjlighet att stanna kvar i skolan och få hjälp med läxorna skulle Du stanna då/ni utnyttja möjligheten?.....	31
<i>Tabell 8:</i>	Skulle Du kunna tänka dig att, efter elevernas skoltid, hjälpa till med deras läxläsning?.....	31
<i>Tabell 9:</i>	Vad är syftet med att Du ger läxor/Du får läxor/Ditt barn får läxor? (här kan flera alternativ kryssas i).....	32
<i>Tabell 10:</i>	Behöver Du påminna/blir Du påmind om läxorna?.....	33
<i>Tabell 11:</i>	Tror Du att eleverna/Du kan lära dig lika mycket utan läxor?	33
<i>Tabell 12:</i>	När anser Du att det är lämpligt att börja med regelbundna läxor?.....	34
<i>Tabell 13:</i>	Hur många läxor per vecka anser Du att det är rimligt att en elev i skolår 4 har? .	34
<i>Tabell 14:</i>	Tycker Du att Du/Ditt barn lägger ner för mycket tid på läxor?	35

1 Bilaga 1

<i>Tabell 15:</i> Vad tror Du kan vara den största anledningen till att en del elever inte gör sina läxor? (här kan flera alternativ kryssas i).....	36
<i>Tabell 16:</i> Anser Du överlag att Ditt barn får tillräckligt med tid att göra sina läxor på?.....	36
<i>Tabell 17:</i> Hur lång tid brukar Dina elever få på sig att göra läxorna i de olika ämnena?	36
<i>Tabell 18:</i> Hur lång tid brukar Du ha på dig att göra läxorna i de olika ämnena?.....	37
<i>Tabell 19:</i> Hur lång tid brukar Ditt barn ha på sig att göra läxorna i de olika ämnena?.....	37

Bilagor

Bilaga 1	Missivbrev lärare	1 sida
Bilaga 2	Missivbrev elev/förälder	1 sida
Bilaga 3	Lärarenkät	5 sidor
Bilaga 4	Elevenkät	3 sidor
Bilaga 5	Föräldraenkät	5 sidor

1 Bilaga 1

1 Inledning

Det nya lärarprogrammet avslutas med ett examensarbete som omfattar 10 poäng. Examensarbetet syftar till att vi skall skapa ett vetenskapligt förhållningssätt till vår yrkesverksamhet. I vårt kommande yrke som lärare är det ofrånkomligt att vi kommer att komma i kontakt med läxor. Därför har vi valt att göra en vetenskaplig undersökning om lärares, elevers och föräldrars förhållningssätt till läxor. Läxor är ett ämne som ständigt återkommer och debatteras i media, på skolor och i hemmen. Många anser att läxor helt skall förkastas, vissa anser dem till och med skadliga medan andra tycker att läxor är ett måste, en förutsättning för att eleverna ska nå kunskapsmålen. Vi har kommit i kontakt med läxor på flera olika sätt; genom den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU:n) har vi sett läxorna ur ett lärarperspektiv. Elevperspektivet har vi erfarenhet av från vår egen skolgång och i vår grupp finns också ett föräldraperspektiv då de egna barnen behöver hjälp och stöd med sina läxor.

Vi känner en viss osäkerhet vad det gäller hur läxorna egentligen fungerar och om läxor är ett användbart pedagogiskt verktyg. När vi, som nyutexaminerade lärare, kommer ut i arbetslivet vill vi känna en större trygghet vad det gäller vårt förhållningssätt till läxor, oavsett om vi tar ställning för eller emot läxor vill vi veta att vårt beslut är välgrundat. Vi hoppas att vi under arbetets gång kommer att få en klarare syn på dilemmat läxors vara eller inte vara. Enligt styrdokumentet (skollagen och *Lpo 94*) (2001), har alla elever rätt till en likvärdig utbildning, vilket vi tolkar som att alla elever skall ha tillgång till samma förutsättningar i sin utbildning. Om man utifrån dessa tankar (lagar), om alla elevers rätt till en likvärdig utbildning, funderar över den mångåriga skoltraditionen "läxor" och dess vara eller inte vara kan det uppstå ett dilemma. Skolan (läs: läraren) är ytterst ansvarig för elevernas utbildning och att studiemiljön är god. Om en del av elevernas utbildning, genom läxor, förläggs till hemmet förflyttas också ansvaret från skolan/läraren till hemmet/föräldern. Skolan kan inte ansvara för att alla elever har tillgång till en god studiemiljö hemma eller att de kan få pedagogisk hjälp. Vår förhoppning är att detta examensarbete kommer att vägleda och utveckla oss till goda pedagoger, där alla våra kommande elever får en likvärdig utbildning oavsett om vi väljer att använda oss av läxor eller inte.

Vårt arbete börjar med en *inledning* i vilken vi nämner några av de tankar och funderingar som lett fram till vårt ämnesval. I avsnittet tas även läxor ur olika synvinklar upp. Därefter följer *syfte och frågeställningar* kring problematiken läxors vara eller inte vara. För att få en större förståelse har vi därefter valt att analysera ett par, för oss, *viktiga termer* samt att vi granskar hur läxor tas upp i läroplanerna. Eftersom det är politikerna som bestämmer över vad det skall stå i läroplanerna har vi valt att även fördjupa oss i några *politiska uttalanden om läxor*. För att få en inblick i hur man på olika sätt använder sig/inte använder sig av läxor har vi studerat *läxor ur olika pedagogiska perspektiv*. Vi anser det också intressant att studera *förhållandet mellan skoltid och fritid*, dels ur ett historiskt perspektiv men också hur det ser ut i några andra länder. Avsnittet *faktorer som påverkar inläringen* behandlar olika faktorer som vi anser är viktiga att känna till för att kunna ta ställning till om läxor är ett användbart pedagogiskt verktyg. I avsnittet *forskningsöversikt* redovisas några forskningar som gjorts om läxor. *Metod* är huvudrubriken på det avsnitt där vi beskriver hur vi tänkt, spekulerat och arbetat med vår undersökning. Våra resultat från enkätundersökningen redovisas i tabellform med tillhörande kommentarer under avsnittet *resultat*. Resultaten tolkas och kopplas därefter samman med forskningen i avsnittet *tolkning*. Arbetet avslutas med en *slutdiskussion* där vi diskuterar kring våra resultat.

1 Bilaga 1

1.1 Bakgrund

Eftersom alla elever, enligt *Lpo 94*, har rätt till en likvärdig utbildning, frågar vi oss om det är rättvist att en del av utbildningen förläggs till hemmet. Då alla elever har olika hemförhållanden, medför det att alla inte får likvärdig hjälp med skolarbetet i hemmet. I John Steinbergs bok *Effektiv Inläring* (1983) kan vi läsa om två pojkar som har helt olika hemförhållanden. Den ene pojken har föräldrar som varit mycket intresserade av sin pojkes skolgång. Den andre pojken har föräldrar som inte har brytt sig eller intresserat sig för vad som sker i skolan. Pojkarna kommer att få helt olika självuppfattning och bilder om sig själva. Den ene pojken kommer att lära sig mycket och tro sig kunna alltmer medan den andre pojken kommer att fortsätta att uppfatta inläring som svårt och bedöma sig själv som långsam och mindre värd. Att ha en god självuppfattning är viktigt för framtiden och för eleverna som senare skall ut i samhället. Betydelsen av föräldrars engagemang i elevernas utbildning har påvisats i amerikansk forskning (Wiberg, 1995). Genom forskningen har det framkommit att föräldrars läsvanor och skolattityder smittar av sig på barnen. Förutom föräldrarnas intresse är vi övertygade om att det kan finnas flera olika anledningar till varför elevernas förutsättningar till läxarbete ser olika ut. Exempelvis kan det bero på föräldrars och elevers tidsbrist och/eller språkförbistringar. Studiemiljön påverkas dessutom av ett flertal andra faktorer såsom syskon, skilsmässor eller missbruk.

Avskaffa hemarbetet i skolan! Det är detta budskap Finn Held (1984) vill ge sina läsare. Han anser att läxor inte hör hemma i dagens skola, läxor är något gammalt som följer med från förr i tiden. Han menar att alla barn inte har samma möjligheter hemma, exempelvis kan barnen ha svårt att få vara ifred, de kanske inte har någon stöttning från de andra i familjen eller de kanske inte har de redskap som behövs för att klara av läxan/läxorna. Held skriver vidare att ett bra arbetsställe är ett ställe där eleven själv är aktiv, själv kan arbeta med företeelser, planera, studera och diskutera. Barnens fritid måste respekteras precis som vuxna vill att deras fritid respekteras. Held menar att allt skolarbete bör ske i skolan där eleverna kan få den professionella undervisning de är i behov av. Det är lärarens jobb att undervisa och inte föräldrarna som skall göra detta. Läxor hör inte hemma i dagens skola.

Under arbetets gång har vi läst många artiklar i tidningar och på Internet, som handlar om hur olika personer ser på läxan som företeelse. I flera av artiklarna som publicerats har författaren eller den intervjuade en negativ inställning till läxor. Orsakerna till inställningen varierar, exempelvis anser många att läxor är något som stressar både elever och föräldrar. I artikeln *Läxor stjäl tid från familjen* (Södergren, 2004) menar RoseMarie Kamperin att läxorna inkräktar på värdefull familjetid.¹ Kamperin tycker att många läxor verkar ges slentrianmässigt, oavsett om det finns behov av dem eller inte. Hon anser att skolan hänger kvar i ett gammalt arbetssätt och att läraren ofta inte kan motivera varför han/hon ger läxan. Även om läxorna är barnens ansvar är de till ständig irritation för henne, hon får påminna och hjälpa till och läxorna finns med på hennes agenda varje dag. Det finns så mycket mer än läxor som ingår i familjelivet och som måste göras, som att handla, laga mat, träffa vänner och/eller fira födelsedagar, menar Kamperin. Inte nog med att läxorna skapar en stress för barnfamiljerna, dessutom har de en sorterande funktion. Alla elever har inte möjlighet att få hjälp med läxorna hemma och har därför inte samma förutsättningar. Det hade varit mer rättvist om skolan tog ansvar för läxorna på skoltid eftersom alla elever då får samma chans till handledning. Onödiga läxor medför att det föds en antipati mot skolan, menar Kamperin.

---

¹ RoseMarie Kamperin är förälder, lärare och forskare inom elevinflytande.

1 Bilaga 1

Även Peter Frost, som tidigare var rektor i Strömsund, framhåller i artikeln *Läxplågan* (1999) att läxor tar för mycket fritid i anspråk. Frost tycker att läxor är orättvisa eftersom samma läxa ges till elever med mycket olika förutsättningar. Han syftar inte på elevernas personliga olikheter utan de olikheter som handlar om det stöd och den hjälp eleverna kan få i hemmet som kan vara av mycket skiftande karaktär. Han anser att läxor har en större utslagningsseffekt än vad betygen har. Dessutom gör de olika stort intrång på elevernas fritid och i deras sociala liv i övrigt. Många lärare i de tidigare skolåren försöker numera individualisera läxorna men trots det, menar Frost, är de orättvisa. Trots individualiserade läxor behöver vissa elever inte lägga ner en bråkdel av den tid som andra "svagare" elever tvingas till för att klara av sina läxor. Läxorna är inte bara orättvisa, dessutom är det ansvarslost av skolan att lägga över ansvaret för kunskapsutvecklingen på den enskilda eleven, oberoende av vilka förutsättningar det finns för läxläsning i hemmet. Om en elev misslyckas med läxorna ses det antingen som en brist hos barnet eller som en brist hos barnet *och* hemmet. Däremot anses skolan stå utan skuld. Ofta tenderar de elever som, oberoende av orsak, inte lyckas med läxorna, att klassas som "inte riktigt duktiga". Läxor är inget annat än en planerad och utstuderad form av barnmisshandel, menar Frost. Detta läxsystem är inget annat än ett förlegat arbetssätt, i vilket allt för många barn far illa. Dessutom orsakar läxorna åtskilliga konflikter i hemmen säger Frost och tillägger "De flesta föräldrar, om än inte alla, med barn i åldern 7-15 år vet exakt vad jag menar".

Det finns även en del artiklar där läxor beskrivs som något positivt, men inte i så stor utsträckning som de som är emot läxor. Vi tror att anledningen till detta är att de flesta i dagens skola använder sig av läxor och att de som är positiva inte finner någon anledning att kommentera det i olika skrivelser. I artikeln *Vad tycker du om läxor?* är det många pedagoger som delgivit läsarna sina tankar om läxor (Lärarnas Tidning, nr 10, 2004). Lena Pettersson, som är mellanstadielärare i Stockholm, menar att om vi tar bort läxorna så är det detsamma som att diskriminera dem som behöver mer tid på sig att lära. Hon menar vidare att läxan skall vara till för ett fördjupat lärande och inte för läxans egen skull. Under en period kom direktiv uppifrån, berättar Pettersson, om att man inte skulle ge eleverna läxor. Hon kunde snart se att det var de svaga eleverna, det vill säga de elever som behövde träning, avskildhet och krav från skolan att göra en uppgift som missgynnades. I samma artikel anser Zara Holmstedt, som är förskolelärare i Uddevalla, att om läxläsning bara är till för träning inför senare skolår, bör det schemaläggas på skoltid. Hon har även ett annat namnförslag på läxor, och föreslår att det kanske borde heta inlärnings teknik istället.

Lena Trygg (2000) är positiv till läxor förutsatt att de utformas på rätt sätt. Hon skriver i *Läxidéer och mattespel för hemmabruk* att det är när eleverna själva upptäcker sina kunskapsbrister som de blir riktigt motiverade till att både lära sig mer men också till att ta eget ansvar. Det är med andra ord väldigt betydelsefullt att läxorna utformas på ett sådant sätt att eleverna upplever dem som meningsfulla och viktiga. Vidare menar Trygg (2000) att syftet med läxorna kan vara repetition, färdighetsträning, fördjupning eller att göra en undersökning. Trygg anser att läxorna ska:

- vara regelbundna veckoläxor
- lämnas på lösblad
- vara enkla att anpassa till olika elever
- vara ett naturligt och viktigt inslag i undervisningen
- vara en kontinuerlig del av kontakten med hemmen

2 Syfte och frågeställningar

1 Bilaga 1

Syftet med föreliggande arbete är att studera hur läxsituationen ser ut i kommunala skolor. Vi vill få en uppfattning om vad lärare, elever och föräldrar tycker om läxor och hur de hanterar elevernas läxor. Vår förhoppning är att arbetet i förlängningen kommer att vägleda oss i vårt sätt att hantera läxor. De frågeställningar vi vill ha svar på är:

- Är läxorna ett användbart pedagogiskt verktyg?
- Hur ser läxsituationen ut i skolorna idag?
- Anser lärare, elever och föräldrar att läxor fyller en viktig funktion för elevernas kunskapsinläring?
- Har eleverna samma tillgång till hjälp vad det gäller eventuella läxor, då de förläggs till hemmet?
- Har eleverna möjlighet till en likvärdig utbildning när hemläxor ges?

3 Viktiga termer

Det finns ett antal termer och några regelverk som vi tycker är viktiga att kommentera då de genomsyrar hela arbetet. För att förtydliga dessa har vi därför valt att fördjupa oss i de två termer som vi anser är viktigast för vårt arbete; likvärdig och läxa. Eftersom det är styrdokumentet som bestämmer hur pedagogerna skall förhålla sig till undervisningen, är det viktigt att veta vad det står om läxor i dessa. Det är av den anledningen vi även har valt att redogöra vad det står om läxor i läroplanerna *Lgr 62*, *Lgr 69*, *Lgr 80* och *Lpo 94*.

3.1 Likvärdig

Likvärdig utbildning nämns återkommande i olika styrdokument för den svenska skolan. Därför är det viktigt att fastställa vad likvärdig egentligen innebär.

- I skollagen, 1 kap. 2§, beskrivs ramarna för en likvärdig skola på följande sätt:

"Alla barn och ungdomar skall, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet"

"Utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar" (2001:55)

- När den nioåriga grundskolan infördes i Sverige på 1960-talet definierades likvärdighet med hjälp av likvärdighetsprincipen och enligt Bengt R Carlsson (2004) löd den:

"Alla svenska barn oavsett samhällsklass skulle ha samma erfarenheter ifrån sin skolgång. Man skulle läsa samma ämnen i samma ordning. Detta leder till att även arbetarbarn och bondebarn fick utökad skolgång, nioårig grundskola"

- I *Läroplanen*, *Lpo 94*, definieras inte begreppet likvärdig utbildning, utan normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen

1 Bilaga 1

- Enligt *Almqvist & Wiksells Stora ordlista* definieras likvärdig som "värd lika mycket som, likvärd" (1994:278)
- *Bonniers Synonymordbok* ger definitionen av likvärdig som "likvärd, jämgod, jämgod, jämbördig, lika god, lika; likställning, analog; liktydig, synonym, lika betydande, ekvivalent" (1995:247)

3.2 Läxa

När man pratar om läxor blir det snabbt tydligt att många lägger in egna värderingar i det ordet. För att vara säkra på att vår tolkning av ordet läxor är objektiv och utan egna värderingar sökte vi i ett flertal olika källor efter en korrekt definition.

Att definiera läxa som företeelse är inte så enkelt som det låter. Jan-Olof Hellsten skriver i sin forskningsrapport *Läxor är inget att orda om* att "Alla vet vad en läxa är - till dess man försöker göra något slags definition" (1997:205).² En läxa kan, enligt Hellsten, egentligen vara vad som helst. I rapporten delar han upp läxor i sju olika kategorier. Läxor ses dels som en *förberedelse* där det gäller att befästa kunskaper och träna färdigheter men även förbereda för läxförhör och prov. Läxan kan också ses som en *tidstruktur* där den är ett sätt att organisera tid, inte bara i skolan utan även i hemmet. I kategorin *kontroll och styrning* ses läxor som en kontroll för läraren genom t.ex. läxförhör. Läxor kan också bidra till *kärlek och omsorg* där barn och föräldrar får en lugn stund tillsammans. Dessutom kan läxan fungera som en kommunikationskanal mellan skola och hem vilket främjar *gemenskap och kontakt*. Genom att eleverna har läxor skiljer de sig från exempelvis förskolebarnen, läxorna ses i det här fallet som en markering på *identitet och status*. Avslutningsvis beskriver Hellsten läxan som en *arbetsprestation* som kan vara betungande eller lätt men i vilket fall tillhör den skolans verklighet.

Nedan följer ett urval av olika uppslagsverks definitioner av ordet läxa.

- Enligt *Nationalencyklopedin* (DVD 2000) är läxa en "avgränsad skoluppgift för hemarbete särsk. om visst textstycke som skall läras in". I nationalencyklopedin används även ordet hemuppgift som definieras som "(skol)uppgift som skall utföras i hemmet"
- *Pedagogisk Uppslagsbok* ger definitionen av läxor som en "mindre arbetsuppgift inom undervisningen som eleven får i uppdrag att göra på sin lediga tid... Läxor ges vanligtvis under hela skoltiden och kan ha olika syften, t.ex. att befästa den kunskap man tidigare inhämtat, att utnyttja hemmiljön för intervjuer och undersökningar, att fördjupa kunskaperna i ett särskilt ämne eller att lösa ett särskilt problem. Ett övergripande mål är att öka elevens förmåga att ta eget ansvar och arbeta självständigt" (1996:385)
- *Almqvist & Wiksells Stora ordlista* definierar läxa som en "hemuppgift, något som skall läras in" (1994:293)

---

² Jan-Olof Hellsten är skolforskare, tidigare verksam vid pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet. Han har tidigare arbetat som lärare och skolledare.

1 Bilaga 1

- I *Bonniers Synonymordbok* definieras läxa som "hemuppgift, hemarbete, pensum, övning" (1995:258)

3.3 Läxor i styrdokument

För att som pedagog veta hur man skall förhålla sig till läxor är det av stor vikt att veta vad som står i läroplanerna. I de tidigare läroplanerna har dock inte ordet läxa använts, utan istället används ordet hemarbete. I den första allmänna läroplanen, *Läroplan för grundskolan, Lgr 62*, står följande att läsa om hemuppgifter:

"I första årskursen bör i regel inga hemuppgifter ges. Då sådana förekommer, bör det vara av närmast "symbolisk" art; nybörjarna sätter nämligen ofta en ära i att vara stora nog för hemläxor. Även i andra årskursen bör det ges mycket sparsamt. En viss ökning kan ske i tredje årskursen, främst på grund av tillkomsten av vissa orienterande moment. Färdighetsträningen i läsning, skrivning och räkning skall dock i huvudsak bedrivas i skolan. Inte heller i tredje årskursen behöver hemuppgifter förekomma regelbundet" (1962:57)

Vidare skrivs i *Lgr 62* att hemuppgifterna kan bli ett mer regelbundet inslag på mellanstadiet, men att det är orimligt att kräva samma arbete av alla i klassen. Det betonas att korta och ordentligt gjorda hemuppgifter är viktigare för inläring och arbetsfostran än långa och endast delvis avklarade.

I *Läroplan för grundskolan, Lgr 69*, (1969) skrivs att hemuppgifter för eleverna har en underordnad betydelse. Detta motiveras med att man i tidplanerna fastställt ett stort veckotimtal för elevernas undervisning i skolan och att övrig tid varje dag bör användas för rekreation. Följaktligen bör hemuppgifterna i största möjliga utsträckning vara frivilliga. De frivilliga hemuppgifterna kan innebära såväl individuella åtaganden som gruppåtaganden.

I *Läroplan för grundskolan, Lgr 80*, står att hemuppgifter är en del av skolans arbetssätt. Skolan skall lära eleverna att ta ansvar för en uppgift som är anpassad efter deras individuella förmåga. Vidare står att läsa:

"Skolans arbetssätt måste också få prägla hemuppgifternas utformning. Dessa kan därför i många fall ha formen av undersökningar i närsamhälle och natur eller bestå av intervjuer med föräldrar och andra om olika arbetsförhållanden. Hemuppgiften bör också utnyttjas för att ge eleverna tillfälle till sådana övningar och repetitioner som är nödvändiga för att befästa kunskaper och färdigheter" (1980:50)

I *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94*, (2001) står det ingenting om läxor och därmed inte heller något om att läxor är eller ska vara ett medel för att nå målen.

4 Politiska uttalanden om läxor

Eftersom läroplaner och andra styrdokument utformas av politiker är det intressant att ta del av politikernas uttalanden om läxor. Sveriges skolminister Ibrahim Baylan säger i artikeln *Skolministern som skolkade* (2005) att han tror att läxor fyller två viktiga funktioner. En av

1 Bilaga 1

funktionerna är att eleverna lär sig att lära på egen hand. Den andra funktionen är att ge eleverna ett större utrymme till ett mer flexibelt lärande. Nackdelen med läxor skulle i så fall, enligt Baylan, vara den klassmässiga; alla elever får inte hjälp hemma med sina läxor.

Folkpartiet har lämnat in en skolmotion till kommunfullmäktige i Stockholm. I motionen, *Dags för stolta lärare* (u.å.), framkommer det att folkpartiet har en positiv syn på läxor. De anser att läxorna är ett viktigt instrument för att totalt sett öka undervisningstiden i skolan, men läxorna bidrar också till att eleverna lär sig självständighet och ansvarstagande. Eftersom alla elever inte har samma förutsättningar för läxhjälp i hemmet anser folkpartiet att skolan måste ställa upp med läxläsningshjälp efter undervisningstiden.

Socialdemokraterna har lämnat in en motion till riksdagen angående läxor. Carina Adolfsson Elgestam (2004) har tillsammans med sju partikamrater skrivit motionen *Läxläsning* i vilken de förespråkar att läxor i skolan skall avskaffas. De menar att det, sett ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv, bör ske en översyn om huruvida barn och ungdomar med olika bakgrund och hemförhållanden har samma möjlighet att göra sina läxor under fritiden. Motionsförfattarna hänvisar till några ungdomar från barn- och ungdomsorganisationen Unga Örnar när de påstår att förutsättningarna ser olika ut. I motionen framkommer tre olika synpunkter som påvisar att förutsättningarna inte skulle vara likvärdiga:

1. Arbetstiden i skolan är olika beroende på vilken årskurs eleven går i. För barn och ungdomar motsvarar detta en hel arbetsdag. Om läraren skickar med läxor hem utökas arbetstiden med allt mellan en halvtimme och flera timmar om dagen, beroende på hur lätt eleven har att lära. Ungdomarna hänvisar till en vanlig arbetsplats där en chef aldrig kan tvinga någon att ta med sig arbete hem; det skulle vara olagligt. De anser därför att tiden i skolan ska räcka till för att lära sig det man behöver.
2. Det är inte meningen att eleverna skall lära sig själva hemma, utan det är lärarens ansvar att lära ut. De elever som har svårt för att lära kan behöva hjälp, men den hjälpen kan vara svår att få i hemmet.
3. Läxor är orättvisa eftersom de elever som har det bättre ekonomiskt, där föräldrarna har tid att vara hemma och har högre utbildning än andra föräldrar favoriseras. Det är svårare för den elev som har en ensamstående mamma som måste arbeta för två, eller för de elever vars föräldrar inte har haft möjlighet att studera på gymnasiet eller högskola.

Adolfsson Elgestam m.fl. anser att skolan och skolarbetet måste vara lustfyllt så att eleverna upplever trivsel och tycker att det är roligt att lära. Om eleverna upplever att läxor känns tvingande eller att man inte har möjlighet till hjälp i hemmet eller inte har tid till läxan kan det påverka hela skolgången, anser de. Motionen avslutas på följande sätt "Läxorna har idag blivit en klassfråga. Därför bör det ske en översyn, och målet bör vara att läxläsning är en del av skoldagen i skolan".

5 Läxor ur olika pedagogiska perspektiv

Läxor behandlas på olika sätt beroende på exempelvis kommun, skola och lärare. I vissa pedagogiska inriktningar är läxans vara eller inte vara en del av deras profilering. För att kunna vidga synen på läxor har vi tagit del av några av dem och deras åsikter om läxor. Vi tar

1 Bilaga 1

upp tre olika pedagogiska inriktningar: Montessoripedagogiken, Freinetpedagogiken och Waldorfpedagogiken. Lars Svedberg & Monica Zaar skriver:

"Gemensamt för dessa tre pedagogiska skolor är att de utifrån sina respektive utgångspunkter tillhandahåller en heltäckande pedagogik med såväl teoretiska som praktiska riktlinjer för arbetet i skolan. Teorierna har utvecklats ur en praktisk verksamhet varför det finns en formulerad tanke bakom alla detaljer och inslag i det vardagliga skolarbetet, d v s en medvetenhet om de didaktiska grundfrågorna vad?, hur? och varför?" (2003:130)

Utöver dessa tre pedagogiska inriktningar tar vi även upp Bifrostskolan i Danmark. Bifrostskolan är visserligen inte en pedagogisk inriktning men är ändå av intresse då de har ett särskiljande arbetssätt, så också vad det gäller läxor.

5.1 Montessoripedagogiken

Montessoripedagogiken bedrivs på ett flertal skolor och förskolor i Sverige. Jill Parmhag (2003) beskriver Montessoripedagogiken där en helhetssyn på barnet utgör ett viktigt underlag för utformandet av Montessorimaterialet, den pedagogiska miljön och relationen till kamrater och lärare. I en Montessoriklass råder det stor frihet. Eleverna arbetar med det material som de känner att de behöver träna mera på just för stunden. Vidare skriver Parmhag att det är barnets spontana lust till arbete och deras intresse som är motiv för att söka kunskap. I Montessoripedagogiken arbetar eleverna mycket med olika material. Det typiska för Montessorimaterialet är att det är konstruerat med tanke på självinläring och materialet har flera funktioner samtidigt (Reimer-Eriksson 1995). Reimer-Eriksson skriver om en pojke som tycker det är roligt att jobba med materialet och pojken säger: "Man förstod liksom bättre när man fick ta i saker och inte bara läsa på ett papper..." (1995:50). I artikeln *Läxläsning är ett ansvar för både barn och föräldrar* (u.å.) kan man läsa om Montessoripedagogikens inställning till läxor och den kan sammanfattas med ett Både Och. De tycker att läxor inte skall ges för läxornas skull, men vissa moment som läsning, stavning och andra färdighetsträningar kan skötas i lugn och ro i hemmet.

5.2 Freinetpedagogiken

Svedberg & Zaar (2003) skriver att pedagogiken har ett aktivt förhållningssätt till det omgivande samhället och barnen får kunskapen från verkligheten, de skall lära sig av verkligheten. Inger Nordheden (2003) förklarar att eleverna är ute mycket i samhället och söker kunskap. Där lär sig eleverna att umgås med alla sorters människor, att uppträda artigt, att samla fakta och att förstå hur samhället är uppbyggt. Vidare skriver Nordheden att handens och hjärnans arbete värderas lika. Freinets idéer kallas "arbetets pedagogik", och de betonar värdet vad det gäller inläring, kamratskap, konfliktlösning och träning till ansvarstagande för människor och miljö. Nordheden (1995) skriver att läxor som läraren bestämmer är onödiga, eftersom eleverna själva tar ansvar för att arbetet skall vara färdigt. Behöver barnen ta hem något så gör de det utan att någon vuxen behöver säga till

5.3 Waldorfpedagogiken

Människans intellektuella utveckling är något som Waldorfskolor arbetar för, och undervisningens form och innehåll sätts i relation till denna (Towatt, 2003). Undervisningen i den enskilda klassen är mycket individuell och personlig. Enligt Towatt har läraren ett mål att

1 Bilaga 1

uppnå och det är att skapa starka inre bilder hos eleverna. Bilderna skall tala till elevernas känsla och stimulera deras skaparkrafter. Läraren skall fungera som en god förebild för eleverna att ta efter. Vidare skriver Towatt (2003) att det är viktigt att läraren betar sig och uttrycker sig på ett sätt som är utvecklande för eleven. En lärare som visar sig lugn mot eleverna får även eleverna att bli lugna. I Waldorfpedagogiken är det den vuxne som är barnens värld. På grund av pedagogikens upplägg och arbete är man inte så beroende av läxor. Christhild Ritter skriver att upphovsmannen till Waldorfpedagogiken, menar:

"I detta avseende har vi ju i waldorfskolan en särskilt svår uppgift genom att vi verkligen vill uppfostra på ett själsligt-ekonomiskt sätt, att vi alltså vill förlägga det enligt undervisningsmässiga till skolan och ge barnen så lite skolarbete som möjligt utanför skolan" (1997:106)

Vidare skriver Ritter att eleverna i de högsta klasserna kan få olika uppgifter, som att ta reda på något eller rita och skriva färdigt det man inte hunnit med under lektionen. Lärarna använder sig dock av vissa läxor inom språkundervisningen.

5.4 Bifrostskolan i Danmark

Børneskolan Bifrost och deras arbetssätt beskrivs av skolans personal i boken *Bifrostskolan och mötet med Leonardo da Vinci* (2000). De har ett annorlunda arbetssätt som på senare år väckt ett stort intresse i Sverige. På Bifrostskolan lär sig eleverna ända från förskolan att ta ansvar för sitt lärande och de använder sig inte av vanliga läxor, utan de anser att de traditionella läxorna ska tas bort från skolan. I den politiska skoldebatten kritiseras Bifrostskolan ofta för att de ställer för låga krav på eleverna. Man ropar på fler läxor och betyg redan i lågstadiet och politikerna verkar sammankoppla kunskaperna med läxor och betyg. På Bifrostskolan är motivationen viktigast. Eleverna lär av eget intresse, utifrån den nyfikenhet och lust som lärarna ständigt väcker och håller vid liv.

6 Förhållandet mellan skoltid och fritid

Uppdelningen mellan skoltid och fritid för skolelever är betydelsefull i diskussionen om läxor. Med en längre skoldag hinner man med att göra mer i skolan och eleverna behöver inte använda sig av fritiden för att hinna med sitt skolarbete. En kortare skoldag innebär således att vissa delar i undervisningen inte hinns med på schemalagd tid och eleverna får/tvingas ta med sig en del av skolarbetet hem.

6.1 Historik

Förr i tiden sågs det som ett privilegium att få studera, särskilt för flickor, och dessutom innebar skolan att barnen slapp "arbeta" i hemmet hela dagen. I stället kunde dagarna användas till att förkovra sig. I dag när skolplikt råder ses skolan mer som ett måste än som en förmån som leder till personlig utveckling. Skolans utformning har förändrats genom århundraden (Richardson 2004). Under 1500-talet var skoldagen lång; från klockan 5 på morgonen till klockan 17 på eftermiddagen. Under 1700-talet förbättrades förhållandena för eleverna och skoldagen började inte förrän klockan 7 på morgonen. I och med att folkskolestadgan infördes år 1842 blev det statens yttersta ansvar att uppfostra och undervisa den svenske medborgaren. Barnen hade inte skolplikt, utan istället läroplikt. Många barn fick sin undervisning i hemmet, men var skyldiga att infinna sig i skolan ibland för att få sina

1 Bilaga 1

kunskaper och färdigheter kontrollerade. Det fanns inga bestämmelser om hur undervisningen i skolan skulle ordnas, exempelvis om klassindelning och skoltidens längd. En stor del av eleverna som gick i folkskola, främst på landsbygden, läste på halvtid. Först under början av 1900-talet genomfördes en successiv övergång till heltidsläsning skriver Richardsson (2004). Klasserna minskade drastiskt från i genomsnitt 54 elever 1890 till 30 elever 1930. Det blev också en påtaglig förbättring då det gällde läroböcker och undervisningsmaterial. Skolans arbete präglades i stor utsträckning av själlös och mekanisk utantilläsning, med andra ord skulle barnen kunna memorera läroböckernas texter utantill. På 1900-talet ställde skolan exempelvis krav på eleverna att de varje vecka skulle lära in och utantill kunna läsa ett minnesord ur bibeln. 1962 togs ett beslut i riksdagen att folkskolan, realskolan och flickskolan skulle avvecklas och ersättas av en 9-årig, obligatorisk skola med kommunen som huvudman. Den nya skolan gavs namnet grundskolan, som en markering att det här var något nytt. I samband med en allmän arbetstidsreform 1968, ändras även arbetstiden i skolan. Femdagarsveckan införs och eleverna får därmed lediga lördagar.

Då skolan etablerades som institution under 1800-talet var undervisningsambitionen annorlunda mot dagens ambition. I hemmen fanns inte så många böcker som det gör idag, utan de flesta hade endast en bibel, en psalmbok och katekesen. Tidningar var en lyxvara och bibliotek fanns endast i storstäderna. Det fanns inte heller TV, radio, telefon eller dator. Detta medförde, enligt Lars-Åke Kernell, att det i den här tysta och textfattiga världen blev skolans uppgift att lära eleverna att samla information. "Att lära sig var att lägga på minnet. Följaktligen blev minneskunskaper ett viktigt innehåll och ett dominerande förhållningssätt" (2002:185). Att ha utantill-inläring som förhållningssätt är inte lika aktuellt i dagens skola, eftersom tillgången till information i exempelvis TV, radio, tidningar och Internet är enorm. Enligt Kernell är lärarens uppgift idag snarare att utveckla elevernas förmåga att söka och sovra bland informationen i motsats till det tidigare samlandet. Det är därför inte längre lika relevant att eleverna skall lära sig sina läxor utantill. Trots att skolans uppgift har förändrats finns det många lekmän och föräldrar som förväntar sig att skolan ska vara sig lik från när de själva gick i skolan. Anledningen till detta kan, enligt Kernell, bland annat vara att det är en trygghet att känna igen barnens arbetsformer ifrån den egna skoltiden. Samtidigt är det lätt att tro att det man själv lärde sig som barn är det viktigaste. Trots att det gått över hundra år från dess att skolan etablerades, så har "skoltraditionen kommit att bära ett faktainriktat och reproducerande kulturarv" (2002:185).

6.2 Andra länder

Det är också intressant att se hur läxsituationen ser ut, inte bara i Sverige utan även i andra länder, för att vidga vyerna i frågan om läxors vara eller inte vara. Hur förhållandet mellan skoltid och fritid ser ut i andra länder redogörs exempelvis i en artikel ur Finlands Svenska Lärarförbunds tidning *Läraren* (Rusk, 2005). I artikeln redovisas en omfattande internationell jämförelse av olika utbildningssystem, som OECD har gjort bland drygt 30 olika länder.³ Undersökningen gick bland annat ut på att ta reda på hur olika skolelevers vardag såg ut, och den omfattade, bland mycket annat, en översikt över hur många undervisningstimmar barn i åldern 7-14 har fått *sammanlagt* under de här sju åren. Enligt undersökningen skilde det sig markant i undervisningstid mellan olika länder. Finländska barn erbjuds det lägsta antalet undervisningstimmar - i snitt 5.500 timmar, medan italienska elever däremot får ca 8.200 undervisningstimmar (sammanlagt under dessa sju år). Medeltalet undervisningstimmar ligger

---

³ Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (svensk översättning)

1 Bilaga 1

dock, enligt OECD:s undersökning, på 6.852 timmar. Polen, Danmark, Japan och Sverige redovisar ungefär liknande resultat som Finland gör.

Förutom att eleverna har ett visst antal undervisningstimmar, förväntas de också arbeta hemma med läxor och liknande. Det är stor skillnad mellan länderna i hur mycket tid en elev förväntas arbeta utanför skolbyggnaden. Allra mest förväntas koreanska elever arbeta. Förutom upp till 35 timmar (per vecka) i skolan tillkommer rikligt med läxor och lektioner utanför skolan. Läggs därefter en del fördjupande skoltimmar till, kommer de koreanska eleverna upp i nästan 50 timmar i veckan. Trots att Finland har ett lågt antal obligatoriska undervisningstimmar tar läxor och hemarbete förhållandevis lite tid i anspråk. Enligt OECD:s undersökning förväntas svenska, norska och danska elever, generellt sett, lägga ner ungefär lika mycket tid för skolarbete utanför skolbyggnaden, som de finska eleverna förväntas göra. I länder såsom Turkiet och Grekland däremot förväntas eleverna studera mycket utanför den egentliga skoltiden.

I Australien har det allmänna intrycket tidigare varit att de privata skolorna driver sina elever hårdare än vad de statliga skolorna gör, vilket står att läsa i artikeln *Mätbara mål* (1999). Nu har en ny undersökning dock visat att deras regelverk i princip ser identiska ut, åtminstone vad det gäller läxor, trots att skolorna har rätt att besluta om detta själva. Det australiensiska "skolverket" rekommenderar ungefär en timma till läxläsning per dag för elever i de tidigare skolåren. Dessa tidsramar för läxläsning känns otidsenliga men är detta till trots en metod som man använder sig av för att försöka kartlägga elevernas skolprestationer.

7 Faktorer som påverkar inläringen

Det finns ett antal faktorer som påverkar människans inläring, och är därför viktiga att fundera kring när det gäller förhållningssättet till läxor. Det är mycket viktigt att läxorna är väl genomtänkta och utformade för att skapa förutsättningar för elevers lärande.

7.1 Kunskap och inläring

En stor del av lärandet i skolan handlar inte om att eleverna läser in faktakunskaper, i stället handlar det om ett sociokulturellt lärande. Det handlar om elevernas personliga utveckling i en grupp. Alla elever är en del av klassen, skolan och kommunen. Det är viktigt att få varje elev att känna sig delaktig i gruppen. Känslan av att vara en del av något större ger eleverna den trygghet som är så viktig för det fortsatta lärandet. 1995 tillsattes en kommitté för att undersöka det inre arbetet i skolan. Kommittén tog namnet Skolkommittén och de skriver i sitt slutbetänkande, *Skolfrågor – Om skola i en ny tid* (SOU 1997) att eleverna i dagens skola tillägnar sig kunskaper i dialog med sina klasskamrater och sina lärare. De menar att det sociokulturella lärandet hjälper eleverna att bygga upp en rik och mångfasetterad kunskap, där var och en bidrar med sitt. De tänker tillsammans och eleverna blir tidigt medvetna om att allas verklighet ser olika ut och att vi därmed har olika synsätt. De skriver vidare att världen inte blir rikare av att vi försöker få alla att bli så lika som möjligt i sin förståelse. Rikedom är istället att alla är delaktiga och har sitt eget sätt att uppfatta och förstå verkligheten. I boken

1 Bilaga 1

Skolfrågor – Om skola i en ny tid (SOU 1997:121) citeras ett stycke ur Lena Fejan Ljunghills artikel *Läraren som gåvors odlare och själens arkitekt*.⁴ Ljunghill skriver:

"Om jag ser kunskap som en relation mellan mig och världen så blir följden av det att jag också är med och skapar världen. Min förståelse av världen blir en del av världen. Utan min förståelse av världen är det inte samma värld. Det betyder att allas förståelse av världen är vår värld. Vi bidrar alla till att göra världen till vad den är. För varje människa som faller bort i det här kollektiva kunnandet, som inte får vara med, blir världen fattigare, mindre" (1997:25)

Det finns förutom det sociokulturella lärandet en del andra faktorer som påverkar elevernas kunskapsutveckling. I boken *Om kunskapstillväxt* skriver Per Acke Orstadius (1996) att all kunskapstillväxt sker inom eleven. Men kunskapstillväxten kan bara ske under vissa förutsättningar. Dessa för kunskapsutvecklingen så viktiga förutsättningar styrs av inläringens lagar. Om man inte lyder lagarna blir, enligt Orstadius, kunskapstillväxten dålig.

Tre viktiga förutsättningar för kunskapstillväxt

- Utan tankeaktivitet ingen kunskapstillväxt
- Utan nödvändiga förkunskaper kan inte kunskapstillväxt äga rum
- Eleven måste få tillräckligt med tid på sig att ta till sig informationen

Dessa tre förutsättningar för kunskapstillväxt bör ligga till grund för planeringen för skolans verksamhet på alla nivåer. (1996:32)

7.2 Piaget och Vygotskij

Det finns flera olika teorier om hur elevernas inläring sker. En av de stora inläringsteorierna är den kognitiva, som har Jean Piaget som sin stora företrädare.⁵ Inom den kognitiva inläringsteorin är, enligt Olga Dysthe, lärande:

"...en aktiv konstruktionsprocess där eleverna tar emot information, tolkar den, knyter ihop den med vad de redan vet och om så krävs omorganiserar de mentala strukturerna för att den nya förståelsen skall passa in. Förmågan att tänka och forma begrepp väcks i de situationer där den lärande själv är aktiv och prövar sig fram snarare än absorberar vad andra säger" (2003:36)

Piagets idéer om en kognitiv utveckling, där lärande sker genom ett aktivt engagemang i ämnesmässiga problem och inte genom att ta emot information utifrån, har enligt Dysthe haft stor betydelse då det gäller hur undervisningssättet har förändrats. Av den anledningen har problemlösning varit något som varit centralt i en stor del av den kognitiva forskningen.

En annan av de stora inläringsteorierna är den sociokulturella, där lärandet har med relationer att göra. Lärande anses, enligt Dysthe, ske genom deltagande och genom deltagarnas samspel, där språk och kommunikation är det grundläggande. En avgörande aspekt på läromiljön är balansen mellan det individuella och det sociala. Enligt det sociokulturella perspektivet betraktas lärande som deltagande i social praktik.

"Utifrån ett sociokulturellt perspektiv är kommunikativa processer förutsättningar för människans lärande och utveckling. Det är genom att lyssna, samtala, härma och samverka med andra som

---

⁴ Ljunghill, Lena Fejan (1997): *Läraren som gåvors odlare och själens arkitekt*, intervju med Ingrid Carlgren och Ference Marton i *Pedagogiska Magasinet* 1997:1, s. 8-12. Lena Fejan Ljunghill är chefredaktör och ansvarig utgivare av *Pedagogiska Magasinet*.

⁵ Jean Piaget (1896-1980) var en schweizisk utvecklingspsykolog och pedagog.

1 Bilaga 1

barnet får del av kunskaper och färdigheter ända från sin tidigaste barndom och lär sig vad som är intressant och värdefullt i kulturen" (2003:48)

Lev Vygotskij, som är en av de stora förespråkarna för det sociokulturella lärandeperspektivet, menar att vi lär genom att befinna oss i "Den närmaste utvecklingszonen".⁶ Lärandet sker genom att deltagarna i gemensamma aktiviteter har olika erfarenheter och kunskaper, och att de då tillsammans lär sig nya saker.

Oavsett vilken grundsyn man än har på lärande är motivation och engagemang avgörande menar Dysthe. Beroende på utgångspunkt framhålls dock motivationen och engagemanget olika starkt. Kognitivisterna är, enligt Dysthe, mest intresserade av den inre motivationen. De anser att "barn är naturligt motiverade för att lära sig något nytt när de bara får hålla på med aktiviteter på olika områden" (2003:38). Från ett sociokulturellt perspektiv betonas dels den motivation som finns inbyggd i samhällets och kulturens förväntningar på sina barn och ungdomar, men också det avgörande, för motivationen, i att skolan lyckas skapa en god läromiljö och situationer som stimulerar till aktivt deltagande. Att ingå i och bli uppskattad i en grupp ger, enligt Dysthe, motivation för fortsatt lärande.

7.3 Minne och motivation

För att bättre förstå läxors effektivitet som pedagogiskt verktyg anser vi det viktigt att ta reda på hur människohjärnan lagrar information. Människans hjärna är en fantastisk "maskin" med en enorm kapacitet till lagring av olika fakta och upplevelser. Trots hjärnans otroliga kapacitet är det inte alltid så lätt att lagra just det som vi som individer vill. Dels är alla människor olika och vi lär på olika sätt och dels fungerar olika inlärningsmetoder olika beroende på vad det är vi ska lära oss. Det är utifrån denna insikt som vi funderar över å ena sidan om läxor främjar till en likvärdig utbildning, och å andra sidan om läxor kan anses vara ett pedagogiskt och lärorikt verktyg. Kunskap om hur viktigt minne och motivation är för inläringen borde påverka hur lärarna utformar både undervisning och läxor. Om inte eleven är motiverad att göra sina läxor fyller läxorna inte den funktion de är avsedda att göra.

De flesta människor, både inom och utanför skolan vet hur frustrerande det kan vara att det är en sån stor del av det vi lär oss som faller i glömska. Ibland kan vi märka att någonting som vi vet att vi lärt oss helt enkelt inte går att hitta i "minnesbanken". Allting finns klart och tydligt i minnet – utom just svaret på frågan. Vid sådana här tillfällen är det ofta intresset för ämnet vid inläringstillfället som avgör om vi kommer ihåg eller inte. Att som lärare skapa intresse för eleverna att lära kan vara mycket svårt men det är ändå av största vikt. Elevernas intresse är avgörande för om de är mottagliga för informationen eller inte. I boken *Aktiv metodik* skriver Eric Jensen följande:⁷

"Att be elever att lära sig att memorera material utan att ge dem förmågan att göra det är oförsämrat, oprofessionellt och orealistiskt" (1995:299)

Jensen (1995) skriver vidare om en undersökning där eleverna fick välja mellan att lära sig glosor utantill eller att använda sig av mer avancerade tekniker för att memorera glosorna. I undersökningen visade det sig att de elever som hade lärt sig glosorna utantill med hjälp av

---

⁶ Lev Vygotskij (1896-1934) var en sovjetisk (rysk) psykolog.

⁷ Eric Jensen är "översättare" av modern hjärnforskning till pedagogisk-metodisk verklighet. Han har skrivit ett flertal böcker om undervisning och lärande på hjärnans villkor. Jensen är av danskt ursprung och driver ett framgångsrikt utbildningsföretag i San Diego, USA.

1 Bilaga 1

ren upprepning, så kallad semantiskt minne eller listrelaterad memorering, glömde fler glosor och hade svårt att minnas de glosor de hade lagrat. Dessutom kräver denna metod mycket tid, repetition och är ofta tråkig. Metoden kan fungera effektivt i ett fåtal fall, men Jensen menar vidare att den varken är lämplig eller rationell för 90 procent av den inläring som skolelever behöver klara av.

"Semantisk memorering är INTE naturlig... det är i själva verket ett mycket onaturligt sätt att lära sig och komma ihåg saker" (1995:301)

Sådan informationssökning och minne för innehåll som saknar sammanhang är väldigt svårhanterligt för vår hjärna. Trots detta är denna metod väldigt vanlig för skolarbete och läxor. Det finns flera nackdelar med den semantiska metoden. Dessa kunskaper är ofta lösryckta från verkligheten, isolerade och meningslösa. Dessutom är sådana minnen svåra att uppdatera, förändra och revidera.

Det är lättare att minnas saker som vi upplevt än saker vi bara läst om i böcker. Det har en stor betydelse för hur mycket vi minns från en viss situation och det kan bero på ett flertal olika faktorer. Ju fler sinnen som kopplas in i en situation desto troligare är det att minnet ifrån just den händelsen kommer att finnas kvar i vårt minne under en mycket lång tid. Dessutom är förutsättningarna goda att minnet förblir mycket detaljerat. Trots att just detta minne kommer att ligga gömt, i perioder genom livet, så kan en känsla, en doft, en syn, en smak eller ett ljud återkalla minnena på en bråkdelens sekund. För att det som jag läser i en bok ska påverka mina sinnen och på så sätt lättare hamna i mitt långtidsminne så är det betydligt lättare om det jag läser intresserar och/eller berör mig personligen. Jensen skriver att:

"Känslor är viktigare och mer övertygande för hjärnan än tankestrukturer på högre nivå. All inläring och tolkning styrs av känslor; hjärnan är bokstavligen talat ett enda stort "känslopakett" (1995:30)

"Förr trodde vi att förnuft och känsla inte passade ihop... Ny forskning visar att känslolivet spelar en avgörande roll för våra tankeprocesser" (1995:31)

Känslorna kan dessutom hjälpa till att bygga upp elevernas självförtroende och på så sätt öka motivationen till att fullfölja inläringen. Det gäller att i anslutning till inläringssessionen ge eleverna en möjlighet till känslomässigt engagemang. Ett öppet och spontant samtal om ämnet de just arbetat med, räcker ofta för att eleverna ska bli medvetna om vad de verkligen kan. Jensen (1995) menar att detta stärker elevernas självkänsla och gör dem mer motiverade att fortsätta lära.

Enligt vår mening kan de flesta ämnen och teman i skolan genomföras på ett motiverande och roligt sätt där elevernas fantasi och intressen ligger som grund för inläringen. Motivation är ett centralt begrepp när det handlar om inläring, eftersom det är svårt att lära någon något som vederbörande inte är intresserad av att lära sig. Arbetssätt som gör eleverna intresserade ökar motivationen att lära sig mera. Med rätt arbetssätt kan man som pedagog få i princip alla elever i klassen intresserade av i princip vad som helst. Att sammankoppla motivation med någon typ av belöning förekommer också ute på fältet och det kan naturligtvis fungera bra. Förhoppningsvis handlar det inte om belöningar i form av saker eller förmåner gentemot andra. Det är snarare den personliga utvecklingen och insikten om den som är belöningen. Några förslag på arbetssätt som höjer elevernas motivation kan vara en teater om medeltiden, ett uppfinningsprojekt eller en skogspromenad som på många sätt kan vara mycket mera lärorikt än att läsa och titta på bilder i en lärobok om medeltiden, om uppfinningar genom tiderna eller om olika växt- och djurarter i naturen.

1 Bilaga 1

7.4 Lärarens professionalitet

Läraryrket är, enligt Per Acke Orstadius (1996), tveklöst ett av de mest komplexa yrken av alla. Som lärare tvingas man dagligen till massvis av viktiga beslut av vilka ett flertal påverkar elevernas kunskapsstillväxt. Läraren behöver effektiva rutiner för alla småbeslut för att på ett rationellt och medvetet sätt kunna fatta de stora besluten. Att studera ämnesteorier och pedagogik leder inte automatiskt till professionalism men teoretiska kunskaper är en förutsättning för utvecklandet av professionalismen.

"Lärarens professionalism utgörs av hans/hennes förmåga att bidra till kunskapsstillväxt hos sina elever" (1996:119)

Detta gör läraren genom att fatta bra beslut vad det gäller undervisningens innehåll och arbetssätt samt att genomföra undervisningen på ett bra sätt.

8 Forskningsöversikt

Läxors betydelse för undervisningen har tidigare behandlats av andra studenter vid olika universitet. I ett examensarbete gjort av Magnus Lindberg och Eva Ljungholm, Luleå Tekniska Universitet (2004), dras slutsatsen att elevens inläring gynnas av läxor, under förutsättning att läxan är individuellt utformad, motiverande och stimulerande. Om läxan däremot är ogenomtänkt och inte passar eleven kan den istället bli ett stressmoment, och därmed inte gynnsam för inläringen, enligt Lindberg och Ljungholm.

Det är inte bara bland lärare, lärarstudenter, elever och föräldrar som debatten om läxor pågår. Även läkare och forskare har börjat intressera sig för ämnet. I artikeln *Tioåringars vardag - TV, läxor och kompisar* skriver Åsa Nordström (1998) om en undersökning hon gjort som behandlar vad tioåringar gör när skolan är slut, och hur mycket tid de ägnar åt sina läxor.⁸ De allra flesta tioåringarna går direkt hem efter skolan, endast 4 procent går på fritids eller hos dagmamma, och ytterligare 4 procent går direkt till någon form av öppen fritidsverksamhet, som fritidsklubb eller liknande. Av de barnen som går hem har ca 70 procent någon vuxen hemma. Många av barnen har regelbundna och organiserade aktiviteter på eftermiddagar och kvällar, flickorna har normalt en och pojkarna har två aktiviteter i veckan. Förutom de organiserade aktiviteterna är ungefär hälften av tioåringarna ute och leker med kompisar. Enligt Nordströms undersökning ägnar tio- och elvaåringarna den mesta tiden på eftermiddagar och kvällar till att göra läxor och att titta på TV eller video. Både pojkar och flickor hjälper dessutom till ganska mycket i hemmen med olika sysslor, flickorna dock i större utsträckning. När det gäller läxläsning är det också en viss skillnad mellan pojkar och flickor. Av flickorna i Nordströms undersökning var det 71 procent som gjorde läxorna, medan det bland pojkarna var något färre, 62 procent.

En annan forskare som har undersökt hur läxsituationen ser ut för dagens elever är Jan-Olof Hellsten. De senaste 20 årens rapporter om elevers hälsa visar att läxor påverkar elevernas hälsa negativt vilket framkommer i artikeln *Läxläsning i skolan minskar stressen* (2004). Allt fler svenska skolungdomar lider av sömnsvårigheter, magont och huvudvärk vilka alla kan vara tydliga symptom på stress. Eleverna måste kunna se gränser mellan arbete och fritid för att må bra men gränsen mellan arbete och fritid suddas lätt ut när de måste ta jobbet med sig hem. Läxor är destruktivt för deras hälsa och borde flyttas till skoltid. Skolans nuvarande sätt

---

⁸ Åsa Nordström arbetar med statistik om barn och familj vid Statistiska centralbyrån SCB.

1 Bilaga 1

att hantera och ge läxor är, enligt Hellsten, en viktig del av förklaringen till att så många av dagens skolelever lider av stressrelaterade sjukdomar. Vuxna har svårt att säga till sig själva när det räcker med arbete, menar Hellsten, men vi kräver att barn i sju-/åttaårsåldern skall klara av det. Att göra läxorna i skolan skulle sänka stressnivån för eleverna rejält eftersom de då får en tydlig gräns mellan arbetstid och fritid. Alla elever skulle dessutom få samma möjlighet till professionell hjälp vilket skulle gynna elever från hem utan studievana och de elever som inte har tillgång till en bra studiemiljö i hemmet. Det är av den anledningen Hellsten anser att läxan borde göras i skolan.

Åsikterna i de olika forskningsrapporterna går isär då det gäller frågan om läxor är av ondo eller till godo för eleverna. Enligt Ulf Leo (2004) är läxor meningslösa.⁹ Han anser inte att läxor står för kunskap utan att de är meningslösa och irriterande traditioner som inte har någon som helst effekt på elever upp till årskurs 6, vilket han även anser sig finna stöd för i amerikansk forskning. I sin magisteruppsats *Läxor är och förblir skolarbete* drar han främst två slutsatser. För det första anser Leo att läxor ska göras i skolan. Om det inte finns tid får skoldagen bli längre. Hemläxorna är dessutom selekterande, de är odemokratiska och de diskriminerar eftersom eleverna får väldigt olika stöd hemifrån. Hans andra slutsats är att alla rektorer borde skriva en läxpolicy för sin personal. Efter årskurs 6 kan läxor ges om man har en tydlig policy. Eleverna har ofta uppfattningen att de lär sig en hel del genom läxorna och många elever vill ha läxor trots att de inte gillar dem, anser Leo.

Det finns andra undersökningar som däremot visar att läxor är nödvändiga för undervisningen. Exempelvis har Sveriges Radio – Ekot gjort en undersökning bland lärare i tredjeklasser i Sverige som heter: *Läxor på lågstadiet – "ett nödvändigt ont"* (2003). Undersökningen visade att syftet med läxornas funktion är flera. Eleverna ska "nöta" in och befästa sina kunskaper och de ska lära sig att ta ansvar, dessutom fungerar läxorna som en form av information till föräldrarna om vad som händer i skolan. 75 procent av lärarna i undersökningen ansåg att läxorna är ett viktigt verktyg för att eleverna ska nå upp till kunskapsmålen. Kerstin Kollberg är lärare i skolår 3 och berättar i undersökningen att hon brukar ge sina elever fyra läxor i veckan eftersom hon anser att läxor är viktiga för att eleven skall nå de nationella kunskapsmålen. Kollberg tror att hennes elever har förstått att läxorna är ett nödvändigt ont – för att riktigt befästa det man går igenom under skoldagen behöver man träna en stund till och det finns det inte tid till i skolan.

9 Metod

Med utgång från våra frågeställningar om läxors vara eller inte vara, ville vi behandla ämnet ur tre olika perspektiv; lärare, elev och förälder. Vi ville nå ut till så många respondenter som möjligt trots att vi inte hade så mycket tid på oss, och valde därför att göra en enkätundersökning.

Vi fördjupade oss dessutom i litteratur, tidigare forskning samt olika artiklar som på något sätt är relevant för vårt examensarbete. På grund av svårigheter i att få tag på tidigare forskning, var vi hänvisade till att använda oss av ett flertal artiklar. En del av artiklarna hämtades ur olika dagstidningar, och de är naturligtvis inte lika tillförlitliga som litteraturen eller den tidigare forskningen. Vi försökte dock att vara källkritiska och använde oss i största möjliga mån av material där vi bedömde att källan var tillförlitlig.

---

⁹ Ulf Leo är rektor vid Flygelskolan i Lund och ansvarig för 150 låg- och mellanstadieelevers utbildning.

1 Bilaga 1

9.1 Kvantitativ metod

Vi använde oss av en kvantitativ undersökningsmetod i form av en enkätundersökning. En kvantitativ undersökning innebär att insamlad data är mätbar, vilket betyder att den kan uttryckas i siffror och tal eller andra mängdtermer - så kallad hårddata (Halvorsen, 1989). Genom att använda oss av en kvantitativ enkätundersökning förvissade vi oss om att alla respondenter fick samma frågor. Detta ökade möjligheterna att, på ett överskådligt sätt, kunna jämföra svaren ur de tre olika perspektiven; lärare, elev och förälder.

Fördelarna med en kvantitativ enkätundersökning är, enligt Rolf Ejvegård (2003), bland annat att det är möjligt att nå ut till ett större antal respondenter än vad som hade varit möjligt vid en intervjuundersökning. Dessutom är det lättare att bearbeta svaren som respondenten, utan yttre påverkan, kan besvara i lugn och ro. Nackdelarna med enkätundersökningar är att svaren inte blir lika fylliga och fullständiga som vid exempelvis en intervju. Det finns inte heller någon möjlighet att omedelbart reda upp missförstånd. En väsentlig nackdel vid enkätundersökning är att risken för bortfall ökar på grund av att det är svårt att övertala respondenten att medverka i undersökningen, då den personliga kontakten saknas.

9.2 Etik

När man ska genomföra en vetenskaplig undersökning finns det ett antal etiska regler som man bör ta hänsyn till. Vetenskapsrådet har sammanställt dessa regler i häftet *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning* (u.å.). Det grundläggande *individskyddskravet* kan enligt Vetenskapsrådet konkretiseras i fyra huvudkrav vilka kortfattat sammanfattas nedan. *Informationskravet* innebär att alla deltagare i en undersökning har rätt att veta vilka villkor som gäller för deltagandet såsom undersökningens syfte, att deltagandet är frivilligt och att de har rätt att avbryta sitt deltagande när som helst. Vidare har vi *samtyckeskravet* som innebär att forskaren skall inhämta deltagarens samtycke. I vårt fall krävdes det dessutom föräldrarnas samtycke till elevernas deltagande eftersom eleverna i undersökningen var under 15 år. *Konfidentialitetskravet* innebär att forskare har tystnadsplikt och att ingen deltagare i en undersökning kan identifieras av någon utomstående person. Till sist har vi *nyttjandekravet* som innebär att uppgifter insamlade för forskningsändamål inte får användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften.

9.3 Enkäter

I samband med utlämnandet av enkäterna lämnade vi även ut information, i form av missivbrev, om undersökningen till lärare och förälder/elev.¹⁰ I missivbreven informerade vi om syftet med vår undersökning samt att deltagandet var frivilligt och svaren anonyma. Missivbrevet till elever och föräldrar fungerade förutom som information även som ett godkännande från föräldrarna där eleverna tilläts delta i undersökningen. Samtyckeskravet i de forskningsetiska principerna innebär bland annat att "Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan" (Vetenskapsrådet, u.å. sid. 9). Eftersom eleverna inte fyllt 15 år krävdes det dessutom ett godkännande från föräldrarna att eleverna deltar. Enligt informationen i missivbrevet ansågs en ifylld enkät som ett godkännande att delta i undersökningen.

---

¹⁰ Se bilaga 1 (missivbrev till lärare), bilaga 2 (missivbrev till förälder/elev)

1 Bilaga 1

Eftersom vi ville få en uppfattning om vad lärare, elever och föräldrar tycker om läxor och hur de hanterar elevernas läxor, utformades lärar-, elev-, och föräldraenkäterna med i stort sett samma frågor.¹¹ Detta för att vi skulle kunna göra jämförelser dem emellan. För att passa respondenterna skiljer sig dock ordvalen i de olika enkäterna sig åt något. En del av frågorna är frågor som inte är direkt jämförbara. Vi anser ändå att de är intressanta och har relevans för vår undersökning.

Flertalet av de frågorna som inte var jämförbara återfinns i lärarenkäten av den anledningen att det främst är ur deras perspektiv vi själva kommer att uppleva skolvärlden. Lärarenkäten är därför mer omfattande än vad de två andra är. Enkäterna är utformade så att de i huvudsak innehåller fasta frågor, där svarsalternativen är givna på förhand. Fördelen med sådana frågor är att de är enkla att både sammanställa och redovisa. Enkäterna innehåller även någon eller några öppna frågor, för att respondenten skall få utrymme att vidareutveckla sina tankar och sin syn på läxor.

Nedan redovisas de övergripande syften som karakteriserar de tre olika enkäterna.

Övergripande syfte med lärarfrågorna

- Hur ser läxsituationen ut?
- Åtgärder då inte läxhjälp för eleven finns i hemmet?
- Tidsaspekt?
- Mängdaspekt?
- Vad har lärarna för inställning till läxor?
- Vad har lärarna för syfte med att ge eleverna läxor?
- Hur ser ämnesuppdelningen av läxorna ut?
- Läxornas vara eller inte vara?

Övergripande syfte med elevfrågorna

- Hur ser läxsituationen ut för eleven?
- Eventuella åtgärder/ändringar för läxrutiner då ingen läxhjälp finns.
- Hur ser ämnesuppdelningen av läxorna ut?
- Ser eleven läxorna som meningsfulla eller enbart belastning?
- Läxornas vara eller inte vara?

Övergripande syfte med föräldrafrågorna

- Hur anser föräldrarna att deras barns läxsituation ser ut?
- Finns det möjlighet för barnen att få läxhjälp i hemmet?
- Hur ser ämnesuppdelningen av läxorna ut?
- Är läxorna meningsfulla eller enbart belastning?
- Anser föräldrarna att deras barn får tillräckligt med tid för sina läxor?
- Läxornas vara eller inte vara?

För att kontrollera att vi hade utformat enkäterna på ett korrekt och fungerade sätt lät vi några elever och föräldrar fylla i enkäterna för att synliggöra eventuella tveksamheter i frågorna. Efter att ha tagit tillvara på åsikterna som framkom utformade vi de slutliga versionerna av enkäterna.

---

¹¹ Se bilaga 3 (lärarenkät), bilaga 4 (elevenkät) och bilaga 5 (föräldraenkät)

1 Bilaga 1

9.4 Urval/bortfall

För att få ett jämförbart undersökningsresultat beslöt vi att genomföra undersökningen på flera olika kommunala skolor. På grund av tidsbrist tvingades vi dock att begränsa antalet till sex skolor. Vi valde att lämna ut enkäterna till skolor med olika storlek och geografisk placering, dock är samtliga sex skolor belägna i Kungsbacka eller Marks kommun. Några av skolorna återfinns på landsbygden medan andra är belägna i stadsmiljö. Enligt vår bedömning är samtliga skolor belägna i områden där de flesta familjer tillhör medelklass, och där andelen elever med utländsk bakgrund är relativt låg, vilket gör att skolorna skiljer sig föga åt då det gäller klass och etnicitet. I enkäterna fanns inte heller någon fråga gällande klass eller etnicitet. Av den anledningen kan vi inte, utifrån enkätsvaren, bedöma om eleverna i de berörda skolorna har möjlighet till en likvärdig utbildning eller inte sett ur dessa två aspekter.

Vi lämnade ut 69 lärarenkäter, 273 elevenkäter samt 274 föräldraenkäter. Eftersom enkäterna var anonyma förväntade vi oss ett visst bortfall, men det blev tyvärr större än vad vi hade räknat med. Vi fick tillbaka 30 lärarenkäter, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 43 procent, 160 elevenkäter motsvarande en svarsfrekvens på 59 procent och 158 föräldraenkäter motsvarande en svarsfrekvens på 58 procent. För att svarsfrekvensen på en enkätundersökning skall vara fullt godtagbar bör den ligga på minst 80 procent (Ejvegård, 2003), vilket vår undersökning tyvärr inte uppnådde.

Anledningen till att så många lät bli att svara kan vi bara spekulera i. Vi vet inte om bortfallet exempelvis berodde på respondenternas brist på intresse, bristande förmåga att fylla i ett frågeformulär, tidsbrist eller rent av glömska. Vid enkätundersökningar är det vanligt att skicka ut en påminnelse till de som inte besvarat enkäterna, men på grund av tidsbrist hade vi tyvärr inte möjlighet till detta.

9.5 Tillvägagångssätt - analys - tolkning

Efter att vi hade utformat enkäterna kontaktade vi rektorerna på de berörda skolorna för att få klartecken att genomföra vår enkätundersökning. För att få en personlig kontakt med skolorna, vilket vi hoppades skulle öka gensvaret, besökte alla tre samtliga skolor. Vi lämnade ut information om undersökningen, i form av missivbrev, tillsammans med enkäterna. Lärarna vidarebefordrade därefter enkäterna till elever och föräldrar för att de skulle besvaras i hemmen. Det kan dock finnas en risk med att be lärarna att dela ut enkäterna, eftersom utlämnandet ligger helt utanför vår kontroll. Vi kan inte vara säkra på om, när eller hur enkäterna har blivit distribuerade.

Vi övervägde huruvida vi skulle skicka med elevenkäterna hem eller om eleverna skulle göra enkäten i skolan. Vi befarade att grupptrycket mellan eleverna kanske skulle kunna påverka resultaten i undersökningen om enkäterna fylldes i under skoltid. Trots risken att föräldrarna kanske påverkar eleverna om svaren, skickade vi med enkäterna hem. Genom att enkäterna skickades med eleverna hem behövde vi inte heller ta så mycket av lärarens tid i anspråk. När vi efter en vecka återkom till skolorna för att samla in de utdelade enkäterna var det många som ännu inte besvarat dem. Vi bestämde då att återkomma efter ytterligare en vecka till de skolor där många enkäter saknades. På grund av tidsbegränsning hade vi inte möjlighet att gå ut med någon ytterligare påminnelse till dem som ännu inte svarat, utan vi fick istället använda oss av de enkäter som hade besvarats efter de två veckorna.

1 Bilaga 1

Efter att alla ifyllda enkäter var insamlade, började vi att analysera materialet. När vi sammanställde resultaten så delade vi upp enkätsvaren i kön och skola för att se om vi kunde upptäcka några skillnader dem emellan. Då vi inte upptäckte några större skillnader valde vi att redovisa enkätsvaren utan att skilja på kön eller skola. Då de flesta frågorna var fasta frågor med redan givna svar, var det tämligen enkelt att sammanställa svaren. För att kunna göra jämförelser mellan lärare, elever och föräldrar, räknade vi därefter ut hur stor procentandel av de svarande som hade markerat de olika alternativen. De frågor som fanns med i två eller flera av enkäterna valde vi att lägga i samma tabell. Detta gjorde vi för att lättare kunna åskådliggöra skillnader och likheter i svaren. Eftersom det var många respondenter som svarade på de öppna frågorna, fick vi många synpunkter och kommentarer som annars inte skulle ha kommit fram i resultatredovisningen. En del av de kommentarer som respondenterna har lämnat i enkäterna redovisas i anslutning till de tabeller som berör det aktuella ämnet. När alla tabeller var färdiga och materialet var analyserat, tolkade vi därefter svaren, för att få en bild av hur lärarna, eleverna och föräldrarna förhåller sig till läxor.

Av de 30 lärarna har samtliga lärarutbildning och för närvarande arbetar 27 av dem som klasslärare och 3 som ämneslärare/resurslärare. Lärarnas födelseår varierade mellan 1944-1980 och åren som de tog lärarexamen varierade mellan 1966-2004 vilket gör att vi har fått en väldigt bred undersökningsgrupp bland lärarna. Vi ville kontrollera om det skulle visa på skillnader i svaren beroende på när lärarna tog sin examen. Dessa tankar var grundade bland annat i att läroplanerna har förändrats genom åren. Efter vad vi har utläst i resultaten verkar det dock som om lärarna i stort delar samma syn på läxor.

9.6 Reliabilitet/Validitet

"Vid en enkätundersökning uppstår alltid frågan, huruvida de erhållna resultaten är korrekta, dvs. om de med tillräcklig säkerhet mäter någon viss variabel. En följd av dessa funderingar är naturligtvis frågan om vad enkätundersökningens resultat egentligen representerar. Om frågan ställts på fel sätt, om formuläret lämnats ut till fel personer eller om många vägrat besvara enkäten, kan vi med rätta fråga oss vad våra resultat kan användas till" (Ejlertsson, 2005:99)

Göran Ejlertsson (2005) skriver att god reliabilitet innebär att man kan genomföra undersökningen vid upprepade tillfällen och nå samma resultat. Med andra ord mäter reliabiliteten undersökningens tillförlitlighet. För att en undersökning ska ha en god reliabilitet ska den innehålla så få slumpmässiga fel som möjligt.

Då svarsfrekvensen på elev- och föräldraenkäterna vid vår undersökning var knappt 60 procent, medför det att undersökningens reliabilitet sänks. Eventuellt kan det vara så att de som valt att inte returnera sina enkäter, är de elever/föräldrar som på något sätt inte är nöjda med läxsituationen i skolan eller hemma. Svarsfrekvensen på lärarenkäterna var endast 43 procent, vilket självklart påverkar reliabiliteten negativt. Inte heller här vet vi vilka som valt att inte svara, och av vilken anledning. Något som dock höjer undersökningens reliabilitet är att vi lämnat ut enkäter på sex olika skolor och att resultaten från de olika skolorna inte skiljer sig markant åt.

Validiteten anger, enligt Ejlertsson (2005), frågans förmåga att mäta det den avser att mäta. I vårt fall anger validiteten frågornas förmåga att mäta eleverna möjlighet till en likvärdig

1 Bilaga 1

utbildning då hemläxor ges, och om läxorna är ett användbart pedagogiskt verktyg. En enkätfråga med inget eller litet systematiskt fel innebär att frågan har en hög validitet.

Något vi märkte under sammanställningen av resultaten var att vi ingenstans i enkäterna eller missivbrevet nämnde vad *vi* avser med läxa. Vilken omfattning menar vi att läxorna har? Det är en betydande skillnad på att lära sig tio engelska glosor eller att läsa och redovisa två kapitel ur exempelvis en historiebok. Därför kan vi inte vara säkra på hur respondenterna har tolkat ordet läxa. Det framkommer även i en del enkätsvar att några frågor kan vara svårbesvarade mestadels beroende på vilken omfattning läxorna har. Som vi tidigare nämnt i arbetet är det svårt att definiera läxa, och att en läxa kan vara vad som helst.

Genom vår enkätundersökning ansåg vi oss kunna besvara frågeställningen om läxor är ett användbart pedagogiskt verktyg. Däremot kunde vi inte på ett tillfredsställande sätt besvara frågeställningen om eleverna har möjlighet till likvärdig utbildning då läxor ges, utifrån vår enkätundersökning.

9.7 Studiens begränsning

För att begränsa oss i vårt arbete, valde vi att genomföra elevundersökningen i skolår 4 och föräldraenkäten gjordes hos dessa elevers föräldrar. Anledningen till att vi valde just skolår 4 är att det, utifrån våra egna erfarenheter, är vid den tidpunkten som elevernas läxor tenderar att öka, såväl i mängd som i storlek. Eftersom det inte står något i *Lpo 94* huruvida eleverna bör ha läxa eller inte, riktade vi in oss på de gamla läroplanerna för att se vilken rekommendation som där ges ifråga om åldern. Som stöd för våra antaganden hänvisas till *Lgr 62* (1962), där det står att det är först på mellanstadiet som hemuppgifterna kan bli ett mer regelbundet inslag.

Då antalet lärare som undervisar i skolår 4 på de berörda skolorna, i förhållande till eleverna, är så få valde vi att lämna lärarenkäterna till lärare som undervisar i skolår 3-5. Vi anser att den lärarkategorin är relevant för vår undersökning då grundskolelärare ofta följer en klass under fler år. På en av de berörda skolorna arbetar lärarlagen tillsammans i skolår 4-6, där även lärarna i skolår 6 ombeddes besvara enkäten.

10 Resultat

Enkäterna var anonyma och de innehöll en fråga om kön, detta för att vi eventuellt skulle kunna se skillnader mellan pojkar och flickor. När vi sammanställde våra enkätsvar delade vi därför upp svaren i pojk-/man- och flick-/kvinnoreultat. Vi kunde inte urskilja olika ståndpunkter mellan könen och därför valde vi att redovisa svaren som en helhet. Vid sammanställningen delade vi även på skolorna för att se om den geografiska placeringen och/eller skolans storlek hade någon avgörande betydelse för resultaten. Inte heller här kunde vi urskilja några tydliga skillnader i resultaten.

Vi har valt att redovisa enkätsvaren från lärare, elev och förälder i samma tabell, för att få en tydligare jämförelse av deras åsikter. Detta medför, att i de fall då frågor och/eller svarsalternativ inte exakt överensstämmer med ursprungsfrågorna i enkäterna, har vi valt att omformulera de flesta frågorna i resultatredovisningen för att få en jämförbar tabell. I de tabeller där endast en kategori tillfrågats är frågan identisk med enkätfrågan. Frågornas syfte och betydelse är dock desamma. Resultaten från samtliga grupper redovisas i procenttal. Vi är

1 Bilaga 1

medvetna om att det inte är lämpligt att redovisa lärarnas resultat i procent, eftersom en lärare motsvarar fler procent än vad en elev/förälder motsvarar. Eftersom vår föresats var att kunna jämföra de olika resultaten, ansåg vi ändå att procent gav en tydligare bild. För att undvika misstolkningar har vi valt att även ange lärarsvaren i antal. Vid de frågor där antalet svarande inte uppgår till 30 lärarsvar, 160 elevsvar och 158 föräldrasvar, vilket motsvarar det antal enkäter vi fått tillbaka, beror det på att någon/några valt att inte svara på den aktuella frågan. Procenttalen har beräknats på de antal svar vi fått på varje fråga, vilket gör att summan alltid blir 100 procent (internt bortfall).

10.1 Resultat av enkätundersökning

Nedan redovisar vi svaren på enkätfrågorna i tabellform. Efter varje tabell följer en beskrivande text om resultaten. Citat är även kopplade till de olika tabellerna.

Tabell 1: Hur många läxor brukar Dina elever/Du/Ditt barn få i veckan?

	Lärare		Elev	Förälder
	Antal	Procent	Procent	Procent
1 läxa	1	3	7	4
2 läxor	3	10	11	9
3 läxor	12	40	27	36
Fler än 3 läxor	12	40	55	51
Får inga läxor alls	2	7	0	0
Totalt antal svarande	30		160	158

Över hälften av eleverna får fler än tre läxor i veckan, vilket även framgår av föräldrasvaren. De flesta lärarna uppger att de ger sina elever tre eller fler läxor i veckan. Uppfattningen om antal läxor stämmer därmed överens bland lärare, elever och föräldrar. Det är ytterst få lärare, elever och föräldrar som angivit att de får två eller färre läxor. De två lärarna som svarat att de inte ger sina elever några läxor är speciallärare eller ämneslärare.

– När familjen äntligen samlas efter en lång dag ifrån varandra, tycker inte jag att denna värdefulla tid ska tas upp med tjat om läxor. Särskilt inte så svåra läxor att barnen inte klarar dem själva. Jag har inte berättat för mitt barn om min uppfattning, utan sagt att har man läxor är det viktigt att göra dessa. Jag är helt emot läxor, dock finns det undantag som multiplikationstabell, glosor o läsning som måste "nötas" in, men inte 3 till 4 läxor varje vecka. Har man en läxa skall man ha minst en vecka på sig. Även om man inte kan tro det efter att ha läst ovan, tycker jag att skolan är mycket viktigt. (förälder)

– Jag har valt att ge min 5:a 5st läxor i veckan för att skapa rutin – förbereda inför högstadiet, med god framförhållning aldrig mindre än 3-4 dagar (innan läxan förhörs) så eleverna har 3-4 dagar på sig hemma att göra läxan. För att dessa ska kunna planera tid! En lagom ökning av läxor från år 2 och uppåt är min åsikt. Bemötande när man ger läxan samt syfte måste gå fram till eleven på ett tydligt sätt! (lärare)

Tabell 2: Hur lång tid varje dag, efter skoltid, anser Du är rimligt/ägnar Du/ägnar Ditt barn sig åt läxor?

Lärare	Elev	Förälder
--------	------	----------

1 Bilaga 1

	Antal	Procent	Procent	Procent
Gör inte sina läxor	–	–	0	0
Upp till en halvtimme	14	47	39	42
Mellan en halvtimme och en timme	15	50	53	47
Mer än en timme	0	0	7	11
Har inga läxor alls	1	3	1	0
Totalt antal svarande	30		160	156

De allra flesta eleverna ägnar mellan en halvtimme och en timme om dagen åt sina läxor, och nästan lika många ägnar upp till en halvtimme om dagen åt sina läxor. Detta bekräftas även av föräldrarna. Även lärarna anser att det är rimligt att eleverna ägnar upp till en timme om dagen åt läxläsning men inte mer. Det visar sig dock att 7 procent av eleverna uppger att de ägnar mer än en timme om dagen åt läxor. Det är inte någon elev eller förälder som har uppgett att eleven inte gör sina läxor.

– *Många barn under 12 år är på fritidsklubben och går inte hem själva. Därför kommer de ofta hem sent (ca 17). Först middag, sen läxor. Det blir sent, ofta klar först vid 20-tiden. Därefter förberedelse för nästa dag. Det blir inte mycket fritid för barnen hemma. Mindre än vad vi vuxna har. Snacka om stressigt för barnen! Mitt barn har inga andra aktiviteter på vardagar (hinner ej), men det har en del andra barn. Jag önskar de skötte allt skolarbete på skoltid, ev. 1 liten läxa hemma. Det är en stor stressfaktor för oss vuxna också! (förälder)*

– *Jag tycker att man inte skall ha så mycket läxor för man hinner inte att leka. För att jag tycker att det räcker att jobba i skolan. (elev)*

Tabell 3: Har det hänt att läxor givits där eleven inte förstår vad han/hon skall göra?

	Lärare		Elev	Förälder
	Antal	Procent	Procent	Procent
Ja, det har hänt många gånger	0	0	4	13
Ja, det har hänt någon gång	23	77	74	58
Nej	6	20	22	29
Har inga läxor alls	1	3	0	0
Totalt antal svarande	30		159	157

Övervägande delen av de svarande anser att det vid något tillfälle har inträffat att de har givit/fått läxor där eleven inte förstått vad han/hon skall göra. Endast ett fåtal anser att det har hänt många gånger att de inte har förstått läxorna. I resultaten framgick det att flertalet, 74 procent av eleverna ansåg att det har hänt någon gång att de inte förstått vad deras läxor gick ut på eller vad det var som skulle göras. 77 procent av lärarna samt 58 procent av föräldrarna bekräftar elevernas svar då också de någon gång har upplevt att eleverna inte hade förstått vad läxan gick ut på. Vi fick några tips på hur man kan ge roliga och lättförståeliga läxor, för att undvika detta.

– *Mäta - väga - läxor, tandbortsteningstid, grindens (staketets) avstånd i förhållande till ytterdörren, sängens bredd, höjd osv. Det finns alltså roliga läxor också. Räkna alla glas/muggar hemma - dussin osv. (lärare)*

– *Läxorna borde vara mer praktiska och verklighetsförankrade. Att ta reda på... intervju... räkna ut... sådant som de kan ha svårt att alltid genomföra i skolan. Läxorna skulle bli meningsfullare och vara roligare. (förälder)*

1 Bilaga 1

Tabell 4: Har det hänt att Ditt barn har fått läxor där Du som förälder inte förstått vad som skall göras?

	Förälder Procent
Ja, vid ett flertal tillfällen	6
Ja, vid något enstaka tillfälle	41
Nej	53
Har inga läxor alls	0
Totalt antal svarande	157

Föräldrarna fick dessutom besvara en fråga huruvida de själva förstått elevernas läxor. 41 procent av föräldrarna har upplevt att de vid något enstaka tillfälle inte har förstått barnens läxor. Drygt hälften av föräldrarna uppger att de aldrig varit med om att de inte förstått barnens läxor. 6 procent av föräldrarna har dock uppgett att de vid ett flertal tillfällen inte har förstått läxorna.

– *Egentligen tycker jag att man kanske skulle kunna strunta helt med läxor i t ex matematik. Många konflikter uppstår lätt när föräldrar inte heller förstår hur de ska göra, och eleverna är ju faktiskt i skolan många timmar. Vi gör ju inte något jobb efter arbetstid, eller? Sen kan det vara befogat att träna på t ex. engelska glosor som läxa. Men inte läxa bara för läxors skull. (förälder)*

Tabell 5: Om Du/Ditt barn får problem med sina läxor, finns det någon vuxen som kan hjälpa dig/honom/henne?

	Elev Procent	Förälder Procent
Alltid	84	93
Ibland	16	6
Aldrig	0	1
Har inga läxor alls	0	0
Totalt antal svarande	160	157

Eleverna har nästan alltid någon vuxen hemma som kan hjälpa till. Hela 93 procent av föräldrarna och 84 procent av eleverna uppgav att det alltid finns hjälp att tillgå vid behov.

– *Jag tror att de barn som har föräldrar som inte engagerar sig i skolan/läxor varje dag (=TJATAR), inte har samma chans som de barn som har föräldrar som sitter varje dag och gör läxorna med barnen. De blir ju efter i skolan från början... Ska man ha läxor borde det vara 1-2 timmars läxläsning med kunnig fritidspedagog efter skolan. När alla är trötta på kvällen så behöver man inte bli ovänner varje dag över läxläsningen! Och alla (=föräldrar + barn) får välförtjänt vila. Alla barn får tillräcklig + likvärdig hjälp = samma utgångsläge... (förälder)*

– *Jag tror att det är okej att ha läxor för de flesta barn. Men jag tror tyvärr att inte alla barn har vuxna som kan hjälpa dem och då får ju de barnen sämre förutsättningar om man litar på att föräldrarna hjälper dem. (förälder)*

– *En förutsättning för att vi ska kunna hantera & hjälpa vårt barn med sina läxor är att han får veckoläxor, t.ex. tisdag → tisdag. Egen planering + eget ansvar tränas också!!! (förälder)*

1 Bilaga 1

Tabell 6: Tror du att det är många elever som inte har tillgång till läxhjälp hemma?

	Lärare	
	Antal	Procent
Ja, många	7	23
Ja, ett fåtal	23	77
Nej, inga	0	0
Totalt antal svarande	30	

23 procent av lärarna tror att många av eleverna inte har läxhjälp i hemma. Det är 77 procent av lärarna som tror att det bara är ett fåtal av eleverna som har läxhjälp i hemma. Ingen av lärarna tror att någon av eleverna saknar läxhjälp i hemmet.

– *Ibland kan jag uppleva att läxdebatten mer handlar om att föräldrarna inte har tid med barnens läxor än om barnets behov. Frågan om varför och målet förbises därför att man redan har fattat ett beslut om att man ej vill ha läxor, till viss del pga. sin egen bekvämlighet som förälder. (lärare)*

Tabell 7: Om det fanns möjlighet att stanna kvar i skolan och få hjälp med läxorna skulle Du stanna då/ni utnyttja möjligheten?

	Elev	Förälder
	Procent	Procent
Ja	25	35
Nej	45	35
Ibland	30	30
Har inga läxor alls	0	0
Totalt antal svarande	158	158

Det är ungefär lika många elever som föräldrar som svarar Ja, Nej och Ibland på svarsalternativen. Det finns ingen klar riktlinje för hur merparten ställer sig i denna fråga.

– *Läxor är dåligt. Det skulle vara bättre om skolan var längre. (elev)*

– *Ja förläng skoldagen med 30 min som används till läxläsning. Ibland får barnen t o m läxläsning samt idrotter mkt längre dagar än en heltidsarbetare. (förälder)*

Tabell 8: Skulle Du kunna tänka dig att, efter elevernas skoltid, hjälpa till med deras läxläsning?

	Lärare	
	Antal	Procent
Ja	18	60
Nej	8	27
Vet inte	4	13
Mina elever har inga läxor alls	0	0
Totalt antal svarande	30	

1 Bilaga 1

Många lärare är positiva till att stanna kvar efter elevens skoltid för att hjälpa till med läxläsning. Av lärarna har 60 procent uppgett att de kan tänka sig att stanna kvar för att hjälpa eleverna med läxorna efter elevernas skoltid. Genom kommentarer i enkätsvaren utläses att flera av lärarna har vissa förbehåll vad det gäller att hjälpa eleverna med läxläsning på sin arbetstid. Några lärare har svarat att de endast kan tänka sig att hjälpa till med läxor i enstaka fall, men menar att lärarna kan turas om med läxhjälp så att det inte blir så ofta för var och en av lärarna. Många lärare har gett förslag på andra lösningar för att stötta elever som inte har tillgång till hjälp i hemmet.

– *Ge läxor som enbart är repetitioner av sådant vi noga gått igenom i skolan. Jag tycker inte att elever ska behöva be om hjälp när de gör sina läxor. (lärare)*

– *Jag skulle inte hinna med mitt arbete om jag skulle ta arbetstid till läxhjälp. Behövs läxhjälp av lärare, bör man nog ta sig en funderare över läxans vara & syfte!! (lärare)*

Ett flertal lärare påpekar att de visserligen skulle kunna tänka sig att hjälpa till med läxorna, men att tiden inte räcker till. Däremot kan ett alternativ vara att man upprättar ett "läxrum" där annan skolpersonal, exempelvis fritidspersonal, klassmorfar/klassmormor och assistenter hjälper till.

Tabell 9: Vad är syftet med att Du ger läxor/Du får läxor/Ditt barn får läxor? (här kan flera alternativ kryssas i)

	Lärare		Elev	Förälder
	Antal	Procent	Procent	Procent
Hinner inte med allt i skolan	15	24	23	17
Träna på det vi lärt oss i skolan	26	41	50	52
Ta reda på något nytt	11	17	15	15
Vet inte	–	–	6	0
Annat	10	16	6	16
Har inga läxor alls	1	2	0	0
Totalt antal markeringar	63		171	246

På den här frågan markerade lärarna sammanlagt 63 markeringar. 41 procent av markeringarna hamnade på alternativet att träna på det vi lärt oss i skolan, vilket även drygt hälften av elevernas (171 markeringar) och föräldrarnas (246 markeringar) också gjorde. Främsta anledningen till läxor är färdighetsträning, detta är lärare, elev och förälder överens om. Syftet med att ge läxor varierar men flertalet uppger att det är färdighetsträning och automatisering som behövs tränas på i hemmet, det finns ingen tid för detta i skolan. Exempel på sådana läxor är: läsning, multiplikationstabellen, tiokompisar och dubblor.¹² Det är också vanligt att eleverna får läxor för att de inte hinner med allt arbete i skolan. Många föräldrar har angivit alternativet "annat" i enkäten då det gäller vad de tror att syftet med elevernas läxor är. Flera olika exempel har angivits, exempelvis att läxor ges av tradition. En kommentar vi fått från en förälder är att det är bra för barnen "att vänja sig vid oavlönat övertidsarbete". Flera kommentarer liknar varandra och kan sammanfattas med att syftet med läxor är att göra föräldrarna delaktiga i skolarbetet. Detta är viktigt för att föräldrarna tidigt skall bli medvetna om sina barns kunskaper och brister. Då är risken att barnen hamnar efter i

¹² Med tiokompisar menas de talpar som tillsammans blir 10, med dubblor menas exempelvis 2+2, 5+5.

1 Bilaga 1

något ämne betydligt mindre. Det handlar också om att eleverna skall träna sig i att ta eget ansvar, förbättra sin studieteknik och förbereda sig inför högre studier.

– *Jag ger/vill ge läxor för att barnen behöver flera tillfällen att bearbeta och för att befästa. Viktigt är att föräldrar är delaktiga i sina barns arbeten i skolan. (lärare)*

– *Läxor tränar ansvarstagande, planering och att organisera. (lärare)*

– *Det ger oss föräldrar en inblick i vad klassen håller på med. (förälder)*

– *För vi ska lära oss så mycket det går. (elev)*

– *Kunna planera sina läxor, göra lite varje dag. (förälder)*

– *Jag tycker att huvudsyftet med läxor är att göra föräldrar delaktiga för att tidigt bli medvetna om barnets kunskaper och brister. Kan vi även förhindra att barnet blir efter i ett ämne är det också av värde det är även en träning i eget ansvar. Men läxorna bör långsamt trappas upp med ålder och mognad och för vissa barn ska man nog vänta av individuella orsaker. De första åren behöver vara lustfyllda. (förälder)*

Tabell 10: Behöver Du påminna/blir Du påmind om läxorna?

	Lärare		Elev	Förälder
	Antal	Procent	Procent	Procent
Alltid	15	50	10	29
Ibland	12	40	73	62
Aldrig	1	3	17	9
Har inga läxor alls	2	7	0	0
Totalt antal svarande	30		158	158

73 procent av eleverna blir påmind ibland om läxan. Endast 17 procent av eleverna gör sina läxor utan påminnelse. 10 procent av eleverna och 29 procent av föräldrarna uppger att de alltid behöver bli påmind/påminna om läxorna. 50 procent av lärarna uppger att de alltid behöver påminna eleverna om läxorna, och 40 procent av lärarna uppger att de behöver påminna eleverna om deras läxor ibland.

– *Läxorna finns i veckobrevet – det finns ingen anledning till att vi ska påminna barnen. Dessutom är väl en av poängerna med läxor att barnen ska lära sig att komma ihåg dem själva! (lärare)*

Tabell 11: Tror Du att eleverna/Du kan lära dig lika mycket utan läxor?

	Lärare		Elev	Förälder
	Antal	Procent	Procent	Procent
Ja	4	13	17	30
Nej	25	84	62	59
Vet inte	1	3	21	11
Totalt antal svarande	30		158	156

1 Bilaga 1

De allra flesta lärare (84 procent), elever (62 procent) och föräldrar (59 procent) anser att eleverna inte kan lära sig lika mycket utan läxor. 30 procent av föräldrarna tror dock att eleverna kan lära sig lika mycket utan att ha läxor, vilket även 13 procent av lärarna och 17 procent av eleverna tror. Huvuddelen av respondenterna inom de tre kategorierna anser därför att läxor behövs och att eleverna inte kan lära sig lika mycket utan läxor.

– *Jag tycker att läxor är bra för att man lär sig mycket om djur, matte, natur och landskap. (elev)*

– *Ja. Förmodligen! (lärare)*

– *Nej. Som förälder har man mer tid än läraren har för varje enskilt barn. (förälder)*

Tabell 12: När anser Du att det är lämpligt att börja med regelbundna läxor?

	Lärare		Förälder
	Antal	Procent	Procent
Skolår F-1	14	47	29
Skolår 2	12	40	36
Skolår 3	2	7	17
Skolår 4	1	3	9
Skolår 5 och uppåt	0	0	3
De skall inte ha några läxor alls	1	3	6
Totalt antal svarande	30		156

Tyngdpunkten på svaren ligger på de tidigare skolåren. Både lärare och föräldrar tycker att det är lämpligt att börja med regelbundna läxor redan i skolår 1-2. Flera av lärarna hade markerat att de särskilt avsåg skolår 1. Av föräldrarna anser 6 procent att eleverna inte skall ha några läxor alls, medan det är 3 procent av lärarna som anser detta. En förälder kommenterar att det är viktigt att ta vara på lusten att lära hos de yngre eleverna och att eleverna tycker det är roligt att ha läxor. Många har också kommenterat att läxorna måste vara väl genomtänkta och relevanta för eleverna, särskilt i de lägre åldrarna.

– *Det finns ingen anledning till läxor i F-klass. De är inte inskrivna i skolan. Låt 6-åringarna leka! Läsläxa bra som regelbunden läxa i år 1 & 2. (lärare)*

– *Ta vara på att F-1: or tycker att det är roligt med läxa. (förälder)*

– *Det är bra med läxor tidigt. Det kräver dock en kunnig och engagerad lärare. (förälder)*

Tabell 13: Hur många läxor per vecka anser Du att det är rimligt att en elev i skolår 4 har?

	Lärare	Förälder
--	--------	----------

1 Bilaga 1

	Antal	Procent	Procent
1 läxa	1	3	4
2 läxor	5	17	23
3 läxor	18	60	51
Fler än 3 läxor	5	17	17
De skall inte ha några läxor alls	1	3	5
Totalt antal svarande	30		157

Över hälften av alla lärare (60 procent) och föräldrar (51 procent) anser att tre läxor i veckan är rimligt för en elev i skolår 4. Få anser att det är rimligt med en läxa eller ingen läxa alls i veckan. 17 procent av lärarna och 17 procent av föräldrarna anser att en elev i skolår 4 bör ha fler än tre läxor i veckan.

– *Det är jättebra att ha läxa varje dag. (förälder)*

Tabell 14: Tycker Du att Du/Ditt barn lägger ner för mycket tid på läxor?

	Elev Procent	Förälder Procent
Ja	10	7
Nej	61	73
Ibland	29	20
Har inga läxor alls	0	0
Totalt antal svarande	156	157

Elever och föräldrar är i stort sett överens om att eleven inte lägger ner för mycket tid på läxor. Knappt tio procent av eleverna och föräldrarna anser att läxor tar för mycket tid i anspråk. Vi har fått många kommentarer av föräldrar där de uttrycker att deras barn får för mycket läxor. De klagar exempelvis på stress, för många och för svåra läxor. Detta till trots svarar övervägande delen föräldrar att deras barn inte lägger ner för mycket tid på sina läxor.

– *Jag tycker att läxor är jobbigt och stressit. Jag blir hämtad sent och får kort fritid efter läxan. Jag vill hellre ha längre skoltid än många läxor. Man lär sig bättre på dan än på kvällen. (elev)*

– *I dagens samhälle arbetar många föräldrar heltid och barnen hinner bli trötta innan de sent på kvällen ska göra läxor. Kan bli ojämnt då vissa måste göra läxor för sent. Som vi har det nu är bra: upprepningläxor (sv. ord o glosor) resten görs i skolan. (förälder)*

– *Jag tycker att kraven är för höga på barnen för tidigt. Barn får inte vara barn längre. Jag tänker också på de stackars barnen som först är på fritids, sedan skola för att sedan återgå till fritids. Sedan ska de göra läxorna. Barnen blir stressade redan innan vuxenlivet. (förälder)*

1 Bilaga 1

Tabell 15: Vad tror Du kan vara den största anledningen till att en del elever inte gör sina läxor? (här kan flera alternativ kryssas i)

	Lärare	
	Antal	Procent
Tidsbrist	5	13
Förstår/kan inte	2	6
Struntar i det	9	26
Glömt materialet i skolan/hemma	9	26
Annat	9	26
Mina elever får inga läxor alls	1	3
Totalt antal markeringar	35	

Att eleverna inte gör sina läxor kan ha flera olika anledningar tror lärarna och anledningarna varierar mycket. De främsta orsakerna, enligt lärarna, är att eleverna struntar i det, glömt material eller annat. Andra orsaker som lärarna tror kan ha betydelse för att eleverna inte gör sina läxor är att eleverna inte får någon hjälp av föräldrarna, brist på dialog mellan förälder-barn eller förälder-skola eller att eleverna istället prioriterar fritidsaktiviteter som sport och lek med kompisar.

– *Saknar stöd från föräldrarna. (lärare)*

Tabell 16: Anser Du överlag att Ditt barn får tillräckligt med tid att göra sina läxor på?

	Förälder Procent
Alltid	71
Ibland	28
Aldrig	1
Mitt barn har inga läxor alls	0
Totalt antal svarande	157

Den tid som eleverna har på sig att göra läxorna är tillräcklig enligt de flesta föräldrarna. 71 procent av föräldrarna uppger att eleverna alltid får tillräckligt med tid för sina läxor. Endast 1 procent anser att de aldrig får tillräckligt med tid.

– *Det är viktigt att läxan har ett bra innehåll. Bra med bestämda läxdagar t.ex. må – må så eleven kan planera. (förälder)*

Tabell 17: Hur lång tid brukar Dina elever få på sig att göra läxorna i de olika ämnena?

	1 - 2 dagar		3 - 4 dagar		5 dagar - fler		Inga läxor	
Matematik	12	40	11	37	3	10	4	13
Svenska	6	20	15	50	7	23	2	7
Engelska	4	13	11	37	7	23	8	27
Idrott	0	0	0	0	0	0	30	100
SO	2	7	10	33	5	17	13	43
NO	2	7	8	27	3	10	17	56
Övriga ämnen	1	3	2	7	2	7	25	83
Totalt antal svarande lärare	30							

1 Bilaga 1

Det vanligaste är att lärarna ger läxor som sträcker sig över tre till fyra dagar. I idrott och övriga ämnen (bild, hemkunskap, musik osv.) ges sällan läxor. Läxor i matematik, svenska och engelska är ofta återkommande, till skillnad från de övriga ämneskategorierna där de sällan får läxor.

Tabell 18: Hur lång tid brukar Du ha på dig att göra läxorna i de olika ämnena?

	<i>1 - 2 dagar</i>	<i>3 - 4 dagar</i>	<i>5 dagar - fler</i>	<i>Inga läxor</i>
Matematik	60	25	11	4
Svenska	38	37	19	6
Engelska	32	38	30	0
Idrott	2	2	1	95
SO	19	14	10	57
NO	6	16	9	69
Övriga ämnen	9	6	9	76
Totalt antal svarande elever	159			

Elevernas åsikter om hur lång tid de har på sig att göra läxorna i de olika ämnena är relativt spridda. Matematik är det ämne där eleverna uppgett att de har kortast tid på sig att göra läxan. Det är tydligt att läxor i ämnena idrott, so, no och övriga ämnen är ovanliga.

Tabell 19: Hur lång tid brukar Ditt barn ha på sig att göra läxorna i de olika ämnena?

	<i>1 - 2 dagar</i>	<i>3 - 4 dagar</i>	<i>5 dagar - fler</i>	<i>Inga läxor</i>
Matematik	56	32	9	3
Svenska	33	49	15	3
Engelska	32	46	21	1
Idrott	1	0	1	98
SO	19	18	8	55
NO	11	12	7	70
Övriga ämnen	13	6	4	77
Totalt antal svarande föräldrar	156			

De flesta föräldrar uppger att deras barn oftast har läxor i matematik, svenska och engelska, men desto mer sällan i de övriga ämneskategorierna. Det är ändå möjligt att utläsa vissa tendenser om hur lång tid eleverna har på sig för att göra de olika läxorna. Dessutom framkommer det i vilka ämnen som läxor är vanligast. Lärare, elever och föräldrar har liknande uppfattning vad det gäller hur lång tid eleven har på sig. Matematik är det ämne där eleverna får kortast tid på sig att göra läxan, en till två dagar. I svenska och engelska är svaren ganska jämnt fördelade över en till fyra dagar, dock är det ovanligt att eleverna inte har några läxor alls i dessa ämnen.

– *Det är viktigt med en återkoppling hem och skola. Jag tycker dock att det är för mycket olika läxor. Jag tycker att man skulle koncentrera läxorna till läsning, läsförståelse etc. Det är den viktigaste uppgifter i tidigare åldrar. Det andra bör man hinna/kunna göra i skolan. I vuxenlivet tar man ej med läxor hem efter jobbet för att träna på ansvar etc. dvs. det är ibland som om det vore för den vuxnes skull läxorna görs. Barnet måste få egen insikt och ta ind. eget ansvar. Där kan både hem o skola hjälpas åt. Utmärkt med elevtid under skoldagen där eleven själv kan fördjupa sig i de ämnen/uppgifter hon/han behöver extra träning på. (förälder)*

1 Bilaga 1

– Bra om eleven får reda på vad de har i läxa i början av veckan och att de har 3-4 dagar på sig att göra dem. Då får de själva ta ansvar och planera sitt arbete och kan vid behov få en dag utan läxläsning. (förälder)

– Ordkunskapsläxa – är en mkt bra idé, och/men det får vara ord som är relevanta för eleverna. Läsläxa är mkt viktigt. Utan att kunna läsa ordentligt har Du ingen möjlighet att utvecklas i andra ämnen. (förälder)

På samtliga enkäter fanns möjlighet att skriva ner sina tankar om läxor. Nedan följer några intressanta kommentarer:

– Jag ger mina elever läxor för att det är bra med repetition. En del som inte jobbar på lektionerna får ibland läxor för att komma framåt (ex matte). Jag tror också eleverna behöver "träna" på att ha läxor som ska lämnas in, eget ansvar. Det blir ändå en stor ökning av läxor i 7:an. (lärare)

– Vissa elever lär sig mer när de gör läxorna hemma än när de är i skolan. I skolan är de okoncentrerade och mest intresserade av vad klasskamraterna gör, och arbetar inte. De här eleverna kan ändå få bra studieresultat, då de är mycket noga med att göra läxorna. (lärare)

– Tiden i skolan räcker inte alltid. Bra att de får träna extra hemma + ett sätt att komma framåt. Målet är också att föräldrarna skall bli delaktiga o veta vad deras barn gör i skolan. (lärare)

– Jag anser inte att man skall ha läxor för läxornas skull, utan att man skall sträva efter att klara av så mycket som möjligt i skolan. Läxor däremot är ett bra sätt att lära sig studieteknik inför kommande högre studier. Man skall däremot inte ta förgivet att alla barn har någon hemma som kan hjälpa till. Det skall inte bero på vuxna runt barnet (i hemmet) om de skall klara sina studier eller inte. (förälder)

– Jag tycker läxor är slöseri med tid. (elev)

– Multiplikationstabellen t.ex. måste eleven träna hemma också för att det ska bli befäst. Gäller även andra tabeller + annan fakta som måste nötas in. Elever behöver vänjas vid att läxläsning blir en naturlig del av skolarbetet. (lärare)

– Ofta upplever mitt barn att det "tragglas" speciellt i matte, ämnet upplevs då som tråkigt vilket är helt onödigt. Lite mer variation, speciellt till elever som har ganska lätt för sig. (förälder)

– Rutiner är bra för barn. Läxor kan vara rutinarbete, ett led i att ta ansvar; Att få visa hemma vad vi gör – en länk i dialogen skola – hem, ett sätt att bli sedd för att man kan eller ett sätt att visa att jag behöver hjälp av föräldrar! Läxor beroende på läxa kan leda till nyfikenhet – lust att lära. (lärare)

– Jag gillar inte matte för att man får ont i huvet. Jag kan inte tänka när jag har tal framför mig. (elev)

– Tror på att ge barnen rätt motivation det är därför det finns lärare. (förälder)

1 Bilaga 1

11 Tolkning

En sak som förvånade och glädde oss mycket var att så många, speciellt föräldrar, visade så stort engagemang och tog sig tid att anförtro oss sin syn på läxor. Med tanke på det stora bortfallet kändes dessa kommentarer extra betydelsefulla. Eftersom vi inte vet anledningen till att så många valt att inte besvara enkäterna, vet vi heller inte om resultatet skulle ha blivit annorlunda om vi fått ett större gensvar. Elev- och föräldraenkäterna skickades hem för att besvaras, vilket eventuellt kan bidra till att elev- och föräldrasvaren var så pass lika som de ändå var. Sammanfattningsvis så var de flesta nöjda med läxsituationen trots att en del indikationer på för många läxor och en stressande situation ändå framkom.

I enkätundersökningen fanns en fråga som behandlade läxor i olika ämnen samt hur lång tid eleverna har på sig att göra dem. Vi är medvetna om att denna fråga var svårbesvarad eftersom det var många ämnen och många olika alternativ vilket gjorde att frågans utformning kunde uppfattas som något rörig. Det kan vara svårt särskilt för eleverna att ha en uppfattning om hur lång tid de har på sig att göra läxorna i de olika ämnena. Vi kunde ändå utläsa vissa tendenser och som vi misstänkte är det vanligast med läxor i matematik, svenska och engelska och att det är i dessa ämnen eleverna har kortast tid på sig att göra läxorna. Precis som vi anade är det väldigt ovanligt att eleverna har läxor i exempelvis idrott.

Läxor behöver inte vara svåra och tråkiga. I artikeln *Titta på tv dagens hemuppgift* (2005) får vi reda på att Ingrid Trägårdh inte ger sina elever några regelrätta läxor.¹³ Eleverna får jobba med sådant de behöver och ta ansvar för det själva. Ibland får de i läxa att titta på något tv-program som t.ex. Hjärnkontoret, dagen efter inleds en diskussion om programmet i klassen. Trägårdh tycker att det är intressant att se när och hur elever lär sig. Hon tycker inte att de lär sig om de kontrolleras på ett onödigt sätt, såsom läxförhör kan göra. Istället ser hon att eleverna lär sig hela tiden utifrån deras intressen och villkor. När Trägårdh ser att eleverna utvecklas tycker hon att läxan som sådan blir oväsentlig.

Precis som Trägårdh så tycker vi att det är av största vikt att läxorna är utformade för att få eleverna motiverade, vilket för övrigt även gäller undervisningen som helhet. Det är endast fantasin som sätter gränser för hur "roliga" läxorna kan bli. Vi är medvetna om att det kan vara svårt att ständigt utforma "roliga" läxor, eftersom det krävs att läraren orkar och har tid till att vara och förbli kreativ. Under resultatdelen har vi citerat förslag från lärare och föräldrar på hur man kan göra läxan roligare och därmed mer motiverande för eleverna. Exempelvis genom att mäta och väga saker i elevens hemmiljö, göra intervjuer och räkna glas eller muggar.

Att motivation är väldigt viktigt för inläringen framgår tydligt både när vi tittade på forskning och på de kommentarer vi fått från lärare och föräldrar. Det är också svårt att skapa motivation vad det gäller utantill-läxor då de ofta är tagna ur sitt sammanhang och därmed inte är av intresse för eleven. Det är inte lika viktigt i dagens samhälle att lära sig saker utantill som det var förr. Som Kernell (2002) skriver var utbudet på material begränsat förr, medan det idag finns en oändlig kunskapsbank. Hur mycket faktakunskaper en elev än lär sig är det ändå omöjligt att ta till sig all kunskap, som är tillgänglig i olika medier.

Det finns olika sätt för läraren att motivera sina elever. På Bifrostskolan i Danmark arbetar lärarna utan läroböcker och läromedel. I utbildningsradions program *Möjligheternas skola* (u.å.) berättar rektorn och läraren Bodil Johansen att arbetssättet de använder sig av är

---

¹³ Ingrid Trägårdh arbetar som klassföreståndare i skolår 5.

1 Bilaga 1

"temainspirerat", det vill säga att de exempelvis använder en konstnär som får bli utgångspunkten i alla ämnen. Det är elevernas lust och kreativitet som genomsyras i den dagliga skolgången. Arbetssättet ger utmaning för elevernas fantasi och frågor är viktigare än svar poängterar Johansen. Hon säger vidare att:

"Den traditionella skolan, där man låser barnen till en fast plats, lägger en läsebok framför dem och förväntar sig aktivitet... Den undervisningen strider mot barnens naturliga arbetssätt. Jag ser den traditionella skolan som en skola där man arbetar enbart på ytplanet" (u.å)

I vår undersökning fick vi ett antal kommentarer från främst föräldrar att eleverna, och även föräldrarna, upplever stress över läxorna. Att många elever tycker att läxor är stressande framkommer även i artikeln *Läxor är ett brott!* (2005) där den norske läkaren Ståle Fredriksen uttalar sig om detta. Han anser att läxor är ett brott och att det ödelägger barnens fritid samt hindrar deras vila. Läxor strider mot de mänskliga rättigheterna som säger att alla har rätt till fritid och vila. Ingen vuxen skulle acceptera att arbetsgivaren förväntade sig en eller två timmars extraarbete varje kväll. Fredriksen säger vidare att: "Alla skolor bör bli läxfria, lärandet bör ske på skoltid. För livet är mer än bara läxor. Mycket mer". Ted Kudinoff, författaren till artikeln, skriver vidare att den svenska skolministern Ibrahim Baylan kommenterar att snart påstår man väl att det strider mot de mänskliga rättigheterna att jobba, och om man har den inställningen har man nog missförstått vad skolan går ut på. Eleverna skall utvecklas socialt och lära sig att arbeta självständigt, menar Baylan. Han tycker att det blir fullständigt skevt att jämföra elevers skolarbete med vuxnas arbete. De vuxnas arbete handlar om en direkt samhällstjänst, medan elevernas utbildning finns till för att de skall få en bra start i livet.

Fredriksen hänvisar i artikeln till FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (Artikel 24) som säger att: "Envar har rätt till vila och fritid, innefattande rimlig begränsning av arbetstiden och regelbunden semester med bibehållen lön." I vår enkätundersökning frågade vi elever och föräldrar om de ansåg att läxorna tar för mycket tid i anspråk. Glädjande nog var det få som svarade att så var fallet. Tanken slog oss att det kan vara så att de elever och föräldrar som verkligen anser att läxor tar för mycket tid i anspråk, inte heller ansåg sig ha tid att besvara vår enkät. En obesvarad enkät som vi fick tillbaka bekräftar vårt antagande. Föräldern skrev att det kommer så mycket papper från skolan som skall fyllas i och att det fick räcka nu.

Vi har tidigare i arbetet redovisat hur förhållandet mellan skoltid och fritid ser ut för elever ur ett historiskt perspektiv och i några andra länder. I Finlands Svenska Lärarförbunds tidning *Läraren* (2005) framgick som vi tidigare nämnt att Sverige har relativt få undervisningstimmar i skolan jämfört med andra länder. Trots detta tar läxor och hemarbete, enligt undersökningen i *Läraren*, förhållandevis lite tid i anspråk. I vår undersökning framkom att de flesta är nöjda och anser att eleverna får tillräckligt med tid för sina läxor. En del kommenterade dock att det kan vara jobbigt att hinna med läxorna speciellt för de elever som stannar kvar på fritids efter skolan, eftersom deras fritid är begränsad. Några föräldrar tyckte det var bättre om skoltiden kunde förlängas istället för att eleverna har läxor. Eftersom undervisningstimmar i skolan är förhållandevis få i Sverige kanske det är nödvändigt att antingen ha läxor eller öka undervisningstiden. I vår enkätundersökning fick vi en intressant kommentar av en förälder vars barn gått i skolan i utlandet. Föräldern skriver:

– *Barnen har tidigare gått i skola i Schweiz. Där hade de betydligt mer, oftare, och strängare läxor. Även betyg, vilket var mycket positivt. Barn vill lära sig och jämföra sin prestation med andra barn. (förälder)*

1 Bilaga 1

Lärarnas tidning har lämnat ut en läxenkät till grundskolelärare som är medlemmar i Lärarförbundet. I artikeln *Lärare vill ge läxor redan i ettan* (2002) redovisas enkätsvaren där 299 lärare har lämnat sina åsikter. Enligt enkätsvaren är läxor till för framförallt två saker: "*för att barnen ska lära sig ta ansvar och för att de ska lära sig mer*". Vissa frågor är jämförbara med vår undersökning. På deras fråga om hur många läxor eleverna får i veckan svarade 45 procent av lärarna att de ger eleverna tre eller fler läxor i veckan. Detta jämförde vi med vår undersökning där 40 procent av lärarna uppgav att de ger sina elever tre eller fler läxor i veckan. Vi jämförde även frågan om när de anser att man skall börja med läxor. Lärarnas tidning fick resultatet att 75 procent av lärarna ansåg att eleverna skall börja med läxor i skolår 1. I vår undersökning var det 47 procent av lärarna som ansåg att regelbundna läxor skall börja i skolår 1, och 40 procent av lärarna har angivit skolår 2 som lämplig start för regelbundna läxor. Detta visar att de flesta lärare anser att regelbundna läxor bör införas i de tidigare skolåren. Vår undersökning har även ett föräldraperspektiv på denna fråga. Deras svar var något mer spridda i uppfattningen när det är lämpligt att börja med regelbundna läxor. Tyngdpunkten ligger även här på de tidigare skolåren.

Förnuftiga läxor kan innebära en kontakt mellan de tre parterna lärare, elev och förälder menar Ebbe Lindell (1990). Den åsikten har framkommit i ett flertal av våra enkätsvar, många föräldrar har angivit att syftet med läxor är just att föräldrarna skall få en inblick i sina barns skolgång.

12 Slutdiskussion

Trots att det inte står någonting i de rådande styrdokumenterna om hur man som pedagog skall förhålla sig till läxor, visar det sig i vår enkätundersökning att alla svarande klasslärare använder sig av läxor i sin undervisning.

Vi var intresserade av hur läxsituationen ser ut för eleverna och om de har tillgång till hjälp i hemmen. Övervägande delen av eleverna (84 procent) och föräldrarna (93 procent) uppgav i sina enkätsvar att eleverna alltid har tillgång till läxhjälp i hemmet. 23 procent av lärarna trodde däremot att det var många av eleverna som inte hade tillgång till hjälp hemma. Eventuellt beror den här skillnaden på att det är de som saknar hjälp i hemmet som inte har besvarat enkäterna. Anmärkningsvärt är dock att 1 procent av föräldrarna svarat att eleven aldrig har någon hjälp i hemmet. Vår förutfattade mening var att fler elever och föräldrar skulle uppges att det saknades tillgång till hjälp i hemmet. Enligt vår undersökning var det få elever och föräldrar som uppgav att de skulle utnyttja den eventuella möjligheten att stanna kvar i skolan för att få läxhjälp. För de flesta i vår undersökning finns det ingen anledning att stanna kvar i skolan eftersom majoriteten har tillgång till läxhjälp i hemmen. Något som bara går att spekulera i är att det kanske är för dem som inte har svarat som läxhjälp skulle vara befogad.

En tanke vi utgick ifrån när vi började med detta arbete var om det är rimligt att en del av elevernas utbildning förläggs i hemmet då styrdokumenterna tydligt talar om att alla elever har rätt till en likvärdig utbildning. I och med att eleverna får läxor förflyttas en del av ansvaret för elevens utbildning från skolan till hemmet. Dessutom är det svårt att veta hur inläringen i hemmen fungerar. I vår undersökning visade det sig att de allra flesta anser att hemstudierna fungerar bra. Vi anser dock att det är viktigt att se till att läxorna fungerar för *alla* elever, så att den likvärdiga utbildningen uppnås för samtliga elever. Ett annat problem med hemstudier kan vara att läraren inte vet hur effektiv elevernas studieteknik är i hemmet. Som vi tidigare i arbetet tagit upp är det viktigt att eleverna är motiverade att lära sig. Utan motivation är det

1 Bilaga 1

svårt att lära, vi har fått flera kommentarer från lärare och föräldrar om hur viktig motivationen är för eleverna. Detta är något vi kommer att ta fasta på i vårt framtida läraryrke.

Att motivationen för elevernas lärande är så viktig belyses även inom flera andra pedagogiska inriktningar. Inom Montessoripedagogiken används material som utgår ifrån elevens intresse istället för att strikt följa en lärobok. Inom Freinetpedagogiken läggs mycket av lärandet ute i samhället, då eleverna får gå ut i verkligheten och lära sig utav den. Waldorfpedagogiken arbetar utefter en individuell och personlig undervisning, där läraren vill utnyttja elevernas känsla för att stimulera deras skaparkrafter. Viktigt att påpeka är att motiverande och effektiva inlärningsmetoder inte kräver någon särskild pedagogisk inriktning. Det är fullt möjligt att arbeta på ett motiverande sätt oavsett om skolan är kommunal eller privat. Genom att använda sig av de "bästa" delarna ur flera olika pedagogiska synsätt, kan läraren skapa en lärandemiljö som är motiverande för eleverna. Det är dock viktigt att tänka på att delarna inte blir lösryckta utan att det skapas en fungerande helhet.

Eleverna skall gå många år i skolan och den tiden bör vara en rolig och utmanande period för dem, istället för stress och enformighet. Vissa moment i elevernas utbildning kräver dock automatisering som exempelvis läsning och multiplikationstabellerna. Denna typ av färdighetsträning är väldigt tidskrävande och är därför svår att genomföra enbart under skoltid. Detta är dessutom moment som eleverna bör klara av att arbeta med självständigt i hemmet. Eftersom skolan enligt gällande styrdokument har ansvaret för att varje enskild individ får tillgång till en likvärdig utbildning anser vi att det är fel att lägga för mycket ansvar på föräldrarna. Precis som en förälder kommenterade är det de utbildade lärarna som är experter inom pedagogiken, och elevernas inlärnin g är något som föräldrarna inte skall behöva ta ansvar för.

Vi tycker att det är förvånande att endast 17 procent av eleverna tror att man kan lära sig lika mycket utan läxor, eftersom vår förutfattade mening var att elever inte vill ha läxor och att de därmed skulle svara att man kan lära sig lika mycket utan läxor. Utifrån vårt examensarbete om läxors vara eller inte vara har vi insett att vissa läxor kan vara befogade. Färdighetsträning såsom exempelvis läsning och tabellträning är något som vi anser är önskvärt att eleverna tränar på hemma, då den är såpass tidskrävande. Vi tycker att det är viktigt att eleverna har några dagar på sig att göra läxorna så att eleven själv kan planera sin läxläsning. Vi tycker dock att det är viktigt att läxorna är av sådan art att eleverna kan klara av att göra läxan på egen hand. Det ska inte vara avgörande ifall föräldrarna har möjlighet att hjälpa till eller inte med elevernas läxläsande

Vår slutsats utifrån den här studien blir därför att läxor kan vara ett användbart pedagogiskt verktyg, under förutsättning att läxorna är väl genomtänkta och utformade på ett sådant sätt att de fångar elevernas intresse och därmed ökar deras motivation. En läxa som är utformad på ett bra sätt får eleverna engagerade vilket i sin tur leder till ökad kunskap i ämnet. Utifrån vår enkätundersökning har vi svårt att bedöma om eleverna har samma möjlighet till likvärdig utbildning då hemläxor ges. Eftersom vår undersökning främst inriktar sig på läxsituationen ställs inga direkta frågor vad det gäller elevens hemmiljö. Detta gör det svårt för oss att utifrån enkätundersökningen avgöra om läxor påverkar likvärdigheten i elevernas utbildning. Utifrån det sekundärmaterial vi har använt oss av i studien tycker vi inte att elevernas utbildning kan anses likvärdig då hemläxor ges. Det är viktigt att fånga upp och framförallt hitta de elever som inte har tillgång till hjälp i hemmet. Om läxorna utformas så att eleverna skall klara dem själva minskas risken att elevernas hemförhållande påverkar deras inlärnin g.

1 Bilaga 1

13 Litteraturförteckning

13.1 Böcker

Børneskolan Bifrost (2000). *Bifrostskolan och mötet med Leonardo da Vinci*. Täby: Sama Förlag.

Dysthe, Olga (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (2003). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Halvorsen, Knut (1992). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Held, Finn (1984). *Lektier – nej tak!* Köpenhamn: Unga Pedagoger.

Jensen, Eric (1995). *Aktiv metodik - Strategier för framgång - ta fram det bästa hos dina elever och hos dig själv*. Jönköping: Brain Books AB.

Kernell, Lars-Åke (2002). *Att finna balanser En bok om undervisningsyrket*. Lund: Studentlitteratur.

Lindell, Ebbe (1990). *Läxor – hemarbetets utformning och effekter*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Nordheden, Inger (1995). *Verkligheten som lärobok – Om Freinetpedagogiken*. Stockholm: Liber utbildning AB.

Nordheden, Inger (2003). *Arbetets pedagogik i [red] Svedberg & Zaar*. Boken om pedagogerna, Stockholm: Liber AB.

Orstadius, Per Acke (1996). *Om kunskapstillväxt*. Göteborg: Didana Förlag.

Parmhag, Jill (2003). *Montessori i vår tid i [red] Svedberg & Zaar*. Boken om pedagogerna, Stockholm: Liber AB.

Reimer-Eriksson, Ellinor (1995). *Montessori-en pedagogik i tiden*. Solna: Ekelunds Förlag.

Richardson, Gunnar (2004). *Svensk utbildningshistoria - Skola och samhälle förr och nu*. Lund: Studentlitteratur.

Ritter, Christhild (1997). *Waldorfpedagogik*. Stockholm: Liber AB.

Skolkommittén (1997). *Skolfrågor – Om skola i en ny tid* (SOU 1997:121). Stockholm: Fritze.

Steinberg, John M (1983). *Effektiv inläring*. Stockholm: LiberUtbildningsförlaget.

Svedberg, Lars, Zaar Monica (2003). *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber AB.

1 Bilaga 1

Towatt, Gunilla (2003). *Waldorfskolan - ett försök till sammanfattning* i [red] Svedberg & Zaar. Boken om pedagogerna, Stockholm: Liber AB.

Wiberg, Sven (1995). *Riv skolan, börja lära! - Reformrörelser i USA*. Stockholm: SNS (Studieförbundet Näringsliv och samhälle).

13.2 Föreläsningar

Carlsson, R Bengt. 2004-11-17. Seminarie vid Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs Universitet.

13.3 Internetsidor

Adolfsson Elgestam, Carina m.fl. (2004). Motion 2004/05:Ub425 *Läxläsning*. Hämtad 16 november 2005 från <http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?Media=Print&&nid=426&typ=mot&r...>

Bengtsson, Anna (2004). *Läxläsning i skolan minskar stressen*. Hämtad 4 november 2005 från www.expressen.se/index.jsp?a=174950

FN's 24 artikel hämtad 11 november 2005 från: <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/swd.htm>

Frost, Peter (1999). *Läxplågan*. Hämtad 4 november 2005 från <http://www.lararforbundet.se/web/papers.nsf/documents/0037410C>

Hansell, Bengt (2003). *Läxor på lågstadiet - "ett nödvändigt ont"*. Hämtad 4 november 2005 från <http://www.sr.se/cgi-bin/isidorpub/PrinterFriendlyArticle.asp?artikel=250864&progra...>

Jakobsson, Joakim (2005). *Skolministern som skolkade*. Hämtad 3 november 2005 från <http://www.ssu.se/index.php?p=74&a=1567>

Kudinoff, Ted (2005). *Läxor är ett brott!* Hämtad 30 oktober 2005 från <http://www.aftonbladet.se/vss/foraldrar/story/utskrift/0,3258,706411,00.html>

Lärarnas Tidning (2002). *Lärare vill ge läxor redan i ettan*. Hämtad 4 november 2005 från http://www.lararnastidning.net/LT_OUTput_2005.asp?ArticleID=5829&ArticleOutput...

Montessoritidningen (u.å) *Läxläsning är ett ansvar för både barn och föräldrar*. Hämtad 3 november 2005 från http://www.montessoriforbundet.a.se/tidningen/5_2004/laxlasning.asp

Ost, Karl Axel. Folkpartiet Liberalerna Stockholms län (u.å). *Skolmotion till kommunfullmäktige - Dags för stolta lärare*. Hämtad 4 november 2005 från www.folkpartiet.se/templates/SimplePage____5993.aspx

Rusk, C-E (2005). *Finland satsar på utbildning: Stockmanns kvalitet till Anttilas priser* ur Finlands Svenska Lärarförbunds Tidning *Läraren*. Hämtad 7 december 2005 från

1 Bilaga 1

http://www.fsl.fi/index.php?action=tidningen&id=1030&news_category=4&nummer=23&ar=2005

Sydney Morning Herald on-line (1999). *Mätbara mål*. Hämtad 6 november 2005 från <http://www.skolporten.se/arkiv/view.asp?id=580>

Vetenskapsrådet (u.å.). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. ISBN:91-7307-008-4. Elanders Gotab. Hämtad 15 december 2005 från http://195.17.252.28/vrshop_pdf/etikreglerhs.pdf

13.4 Rapporter

Hellsten, Jan-Olof (1997). *Läxor är inget att orda om*. Pedagogisk forskning i Sverige. Årg 2 Nr 3. s 205-220. ISSN 1401-6788.

Leo, Ulf (2004). *Läxor är och förblir skolarbete*. Malmö Högskola.

Lindberg, Magnus & Ljungholm, Eva. (2004). *Läxa - gynnar den inläringen?* 2004:041, ISSN: 1652-5299. Luleå Tekniska Universitet.

13.5 Styrdokument

Skolöverstyrelsen (1962). *Lgr 62 Läroplan för grundskolan*. (Förlagsort saknas): SÖ-Förlaget.

Skolöverstyrelsen (1969). *Lgr 69 Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Svenska UtbildningsFörlaget Liber AB.

Skolöverstyrelsen (1980). *Lgr 80 Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Liber UtbildningsFörlaget.

Lärarförbundet (2001). *Lärarens handbok - Skollag - Läroplaner - Yrkesetiska principer*. Stockholm: Lärarförbundet

13.6 Tidskrifter

Lärarnas tidning nr 10 (2004). *Vad tycker du om läxor?* Stockholm: Lärarförbundet.

Lärarnas tidning nr 5 (2005). *Titta på tv dagens hemuppgift*. Stockholm: Lärarförbundet.

Nordström, Åsa (1998). *Tioåringars vardag - TV, läxor och kompisar* ur VälfärdsBulletinen nr 2. Stockholm: SCB (Statistiska Central Byrån).

Södergren, Karin (2004). *Läxor stjälar tid från familjen*. Ica Kuriren nr 35. Västerås: ICA-Förlaget.

Trygg, Lena (2000). *Läxidéer och mattespel för hemmabruk*. Nämnaren – en tidskrift för matematikundervisning. Göteborgs Universitet: Nationellt Centrum för matematikutbildning.

1 Bilaga 1

13.7 Tv-program

Utbildningsradion (u.å). *Möjligheternas skola*.

13.8 Uppslagsböcker

Almqvist & Wiksells Stora ordlista (1994). (Förlagsort saknas): Almqvist & Wiksell Förlag AB.

Lärarförbundet (1996). *Pedagogisk uppslagsbok: från A till Ö utan pekpinnar*. Stockholm: Informationsförlaget.

Nationalencyklopedin DVD (2000).

Walter, Göran (1995). *Bonniers Synonymordbok*. Stockholm: Bonnier Alba AB.

13.9 Övriga Referenser

Stukat, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

14 Till lärare som undervisar i skolår 3 - 5

Vi är tre studenter som läser sista terminen på den nya lärarutbildningen vid Göteborgs Universitet. Utbildningen avslutas med ett examensarbete på 10 poäng, i vilket vi har valt att behandla ämnet läxor. Vårt övergripande syfte med arbetet är att ta reda på elevers, föräldrars samt lärares syn på läxor. Detta ämnar vi göra genom enkätundersökningar, där våra resultat jämförs med tidigare forskning och studier kring ämnet. Med hjälp av denna undersökning har vi förhoppningen om att få en klarare syn på läxornas eventuella för- respektive nackdelar.

För att få ett bredare perspektiv på undersökningen har vi utformat tre olika enkäter en lärarenkät, en föräldraenkät och en elevenkät. Vi har utformat frågorna på alla tre enkäterna på liknande sätt för att kunna jämföra svaren. Lärarenkäten beräknas lämnas till ca 100 lärare som undervisar i något ämne i skolår 3-5. Elev- och föräldraenkäterna lämnas till 200 - 300 elever i skolår 4 samt deras föräldrar. Enkäterna sammanställs i en rapport som finns tillgänglig för alla med intresse.

Vi vore tacksamma om ni vill hjälpa oss i vårt arbete, genom att fylla i medföljande enkät. Enkäterna är anonyma och vi kommer att behandla alla uppgifter konfidentiellt. **Rektorerna vid berörda skolor är informerade.** Vi har tagit del av de forskningsetiska principer som

1 Bilaga 1

gäller och garanterar Er att inga individer oavsiktligen kan identifieras. Medverkan är frivillig och individuellt samtycke anses ha lämnats när enkäten returneras ifylld.

Vid eventuella frågor kan Ni nå oss på följande

E-post: cba@tele2.se

Telefon: 0731-56 66 04

Vi tackar för Er medverkan

Med vänliga hälsningar

Camilla Bartholdsson

Magdalena Albertsson

Marie Henningsson

2 Bilaga 2

15 Till elever och föräldrar i skolor 4

Vi är tre studenter som läser sista terminen på den nya lärarutbildningen vid Göteborgs Universitet. Utbildningen avslutas med ett examensarbete på 10 poäng, i vilket vi har valt att behandla ämnet läxor. Vårt övergripande syfte med arbetet är att ta reda på elevers, föräldrars samt lärares syn på läxor. Detta ämnar vi göra genom enkätundersökningar, där våra resultat jämförs med tidigare forskning och studier kring ämnet. Med hjälp av denna undersökning har vi förhoppningen om att få en klarare syn på läxornas eventuella för- respektive nackdelar.

Vi vore tacksamma om Ni vill hjälpa oss i vårt arbete, genom att fylla i medföljande enkäter. Dessa enkäter kommer att sammanställas i en rapport som finns tillgänglig för alla med intresse. För att få en sanningsenlig undersökning är det mycket viktigt att Ni fyller i enkäterna var och en för sig. Enkäterna är anonyma och vi kommer att behandla alla uppgifter konfidentiellt. Det är därför viktigt att Ni klistrar igen kuvertet med enkäterna i, innan kuvertet överlämnas till klassläraren. Vi kommer därefter att hämta kuverten på skolan.

Rektorerna vid berörda skolor är informerade.

Vi har tagit del av de forskningsetiska principer som gäller och garanterar Er att inga individer oavsiktligen kan identifieras. Då Ert barn är under 15 år ber vi därför om Ert samtycke enligt samtyckeskravet i de forskningsetiska principerna. Medverkan är frivillig och individuellt samtycke anses ha lämnats när enkäten returneras ifylld.

Vid eventuella frågor kan Ni nå oss på följande

E-post: cba@tele2.se

Telefon: 0731-56 66 04

Vi tackar för Er medverkan

Med vänliga hälsningar

Camilla Bartholdsson

Magdalena Albertsson

Marie Henningsson

Enkätundersökning om läxor i skolår 3-5

Till Lärare

1. Jag är:

☐ Man

☐ Kvinna

2. Jag är född år 19.....

3. Jag är klasslärare eller undervisar i följande ämnen:

☐ Klasslärare

☐ Ämnen.....
.....

4. Jag har tagit lärarexamen:

☐ Ja, år.....

☐ Nej

5. Jag har arbetat inom skolan i .....år.

6. Hur många läxor brukar Dina elever få i veckan?

☐ 1 läxa

☐ 2 läxor

☐ 3 läxor

☐ Fler än 3 läxor

☐ Mina elever får inga läxor

5 Bilaga 3

6 sid. 2 (5)

7. Hur många läxor brukar Dina elever få i veckan?

- ☐ 1 läxa
- ☐ 2 läxor
- ☐ 3 läxor
- ☐ Fler än 3 läxor
- ☐ Mina elever får inga läxor

8. När anser Du att det är lämpligt att börja med regelbundna läxor?

- ☐ Skolår F-1
- ☐ Skolår 2
- ☐ Skolår 3
- ☐ Skolår 4
- ☐ Skolår 5 och uppåt
- ☐ Jag tycker inte att de skall ha läxor alls

9. Hur många läxor per vecka anser Du att det är rimligt att en elev i skolår 4 har?

- ☐ 1 läxa
- ☐ 2 läxor
- ☐ 3 läxor
- ☐ Fler än 3 läxor
- ☐ De skall inte ha några läxor alls

10. Hur lång tid om dagen, efter skoltid, anser Du är rimligt att elever i skolår 4 ägnar sig åt sina läxor?

- ☐ Upp till en halvtimme
- ☐ Mellan en halvtimme och en timme
- ☐ Mer än en timme

5 Bilaga 3

6 sid. 2 (5)

☐ De skall inte ha några läxor all

7 Bilaga 3

8 sid. 3 (5)

11. Har det hänt att Du skickat hem läxor där det senare har visat sig att eleverna inte har förstått dem?

- ☐ Ja, vid ett flertal tillfällen
- ☐ Ja, vid något enstaka tillfälle
- ☐ Nej
- ☐ Mina elever får inga läxor alls

12. Vad tror Du kan vara den största anledningen till att en del elever inte gör sina läxor?

- ☐ Tidsbrist
- ☐ Förstår/kan inte
- ☐ Struntar i det
- ☐ Glömt materialet antingen i skolan eller hemma
- ☐ Annat.....
- ☐ Mina elever får inga läxor alls

13. Tror Du att det är många elever som inte har tillgång till läxhjälp hemma?

- ☐ Ja, många
- ☐ Ja, ett fåtal
- ☐ Nej, inga

14. Skulle Du kunna tänka dig att, efter elevernas skoltid, hjälpa till med deras läxläsning?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte
- ☐ Mina elever får inga läxor

Bilaga 3

9 sid. 4 (5)

15. Har Du något annat förslag på hur man som lärare kan hjälpa elever som inte har tillgång till hjälp i hemmet?

☐ Nej

☐ Ja.....
.....

16. Hur lång tid brukar Dina elever få på sig att göra läxorna i:

	1-2 dagar	3-4 dagar	5 dagar eller mer	Inga läxor
Matematik.....	☐	☐	☐	☐
Svenska.....	☐	☐	☐	☐
Engelska.....	☐	☐	☐	☐
Idrott.....	☐	☐	☐	☐
SO.....	☐	☐	☐	☐
NO.....	☐	☐	☐	☐
Övriga ämnen.....	☐	☐	☐	☐

17. Vad är syftet med att Dina elever får läxor? (här kan du kryssa i flera alternativ)

☐ Han/hon hinner inte med allt i skolan

☐ Han/hon behöver träna mera på det de har lärt sig i skolan

☐ För att ta reda på saker, som de inte kan göra i skolan

☐ Annat.....

☐ Mina elever får inga läxor alls

18. Behöver Du påminna dina elever om läxorna?

☐ Alltid

☐ Ibland

☐ Aldrig

☐ Mina elever får inga läxor alls

Bilaga 3

11 sid. 5 (5)

19. Tror du att eleverna kan lära sig lika mycket utan att ha läxor?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

20. Motivera kort varför Du har valt att ge/inte ge Dina elever läxor

---

---

21. Har Du andra tankar om läxor som Du vill berätta om, skriv dem här?

Tack för hjälpen!

Camilla, Magdalena och Marie

Bilaga 4

12 sid. 1 (3)

Enkätundersökning om läxor i skolår 4

Till eleven

1. Är du pojke eller flicka?

☐ Pojke

☐ Flicka

2. Hur många läxor brukar Du ha i veckan?

☐ 1 läxa

☐ 2 läxor

☐ 3 läxor

☐ Fler än 3 läxor

☐ Jag har inga läxor alls

3. Hur lång tid varje dag, efter skoltid, arbetar Du med dina läxor?

☐ Jag gör inte mina läxor

☐ Upp till en halvtimme

☐ Mellan en halvtimme och en timme

☐ Mer än en timme

☐ Jag har inga läxor alls

4. Tycker Du att Du lägger ner för mycket tid på dina läxor?

☐ Ja

☐ Nej

☐ Ibland

☐ Jag har inga läxor alls

Bilaga 4

13 sid. 2 (3)

5. Har det hänt att Du fått läxor där Du inte förstått vad Du skall göra?

- ☐ Ja, det har hänt många gånger
- ☐ Ja, det har hänt någon gång
- ☐ Nej
- ☐ Jag har inga läxor alls

6. Om Du får problem med Dina läxor, finns det någon vuxen som kan hjälpa dig?

- ☐ Alltid
- ☐ Ibland
- ☐ Aldrig
- ☐ Jag har inga läxor alls

16

7. Om det fanns möjlighet för Dig att stanna kvar i skolan och få hjälp med läxorna av en lärare, skulle Du stanna då?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ibland
- ☐ Jag har inga läxor alls

8. Hur lång tid brukar Du ha på Dig att göra läxorna i:

	1-2 dagar	3-4 dagar	5 dagar eller mer	Inga läxor
Matematik.....	☐	☐	☐	☐
Svenska.....	☐	☐	☐	☐
Engelska.....	☐	☐	☐	☐
Idrott.....	☐	☐	☐	☐
SO (historia, geografi mm.)....	☐	☐	☐	☐
NO (natur, biologi mm.).....	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

Bilaga 4

13 sid. 2 (3)

Övriga ämnen.....

Bilaga 4

14 sid. 3 (3)

9. Varför tror Du att Du får läxor? (här kan du kryssa i flera alternativ)

- ☐ Jag hinner inte med allt i skolan
- ☐ Jag behöver träna mera på det vi lärt oss i skolan
- ☐ För att ta reda på saker, som vi inte kan göra i skolan
- ☐ Vet inte
- ☐ Annat.....
- ☐ Jag har inga läxor alls

10. Behöver någon påminna Dig om att göra läxorna?

- ☐ Alltid
- ☐ Ibland
- ☐ Aldrig
- ☐ Jag har inga läxor alls

11. Tror Du att Du kan lära Dig lika mycket utan att ha läxor?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

12. Har Du tankar om läxor som Du vill berätta om, skriv dem här?

Tack för hjälpen!

Bilaga 4

14 sid. 3 (3)

Camilla, Magdalena och Marie

Bilaga 5

15 sid. 1 (5)

Enkätundersökning om läxor i skolår 4

Till föräldrar

1. Jag är:

- ☐ Man
- ☐ Kvinna

2. Hur många läxor brukar Ditt barn ha i veckan?

- ☐ 1 läxa
- ☐ 2 läxor
- ☐ 3 läxor
- ☐ Fler än 3 läxor
- ☐ Mitt barn får inga läxor alls

3. När anser Du att det är lämpligt att börja med regelbundna läxor?

- ☐ Skolår F-1
- ☐ Skolår 2
- ☐ Skolår 3
- ☐ Skolår 4
- ☐ Skolår 5 och uppåt
- ☐ Jag tycker inte att de skall ha läxor alls

4. Hur många läxor per vecka anser Du att det är rimligt att en elev i skolår 4 har?

- ☐ 1 läxa
- ☐ 2 läxor
- ☐ 3 läxor
- ☐ Fler än 3 läxor
- ☐ De skall inte ha några läxor alls

Bilaga 5

16 sid. 2 (5)

5. Hur lång tid om dagen, efter skoltid, ägnar Ditt barn åt sina läxor?

- ☐ Mitt barn gör inte sina läxor
- ☐ Upp till en halvtimme
- ☐ Mellan en halvtimme och en timme
- ☐ Mer än en timme
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

6. Tycker Du att Ditt barn lägger ner för mycket tid på sina läxor?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ibland
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

7. Har det hänt att Ditt barn fått hem läxor där han/hon inte förstått vad han/hon skall göra?

- ☐ Ja, vid ett flertal tillfällen
- ☐ Ja, vid något enstaka tillfälle
- ☐ Nej
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

8. Har det hänt att Ditt barn fått hem läxor där Du inte förstått vad han/hon skall göra?

- ☐ Ja, vid ett flertal tillfällen
- ☐ Ja, vid något enstaka tillfälle
- ☐ Nej
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

Bilaga 5

17 sid. 3 (5)

9. Om Ditt barn får problem med sina läxor, finns det någon vuxen som kan hjälpa honom/henne?

- ☐ Alltid
- ☐ Ibland
- ☐ Aldrig
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

10. Om det fanns möjlighet för Ditt barn att stanna kvar i skolan och få hjälp med läxorna av en lärare, skulle ni utnyttja den möjligheten?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Ibland
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

11. Hur lång tid brukar Ditt barn ha på sig att göra läxorna i:

	1-2 dagar	3-4 dagar	5 dagar eller mer	Inga läxor
Matematik.....	☐	☐	☐	☐
Svenska.....	☐	☐	☐	☐
Engelska.....	☐	☐	☐	☐
Idrott.....	☐	☐	☐	☐
SO (historia, geografi mm.)....	☐	☐	☐	☐
NO (natur, biologi mm.).....	☐	☐	☐	☐
Övriga ämnen.....	☐	☐	☐	☐

Bilaga 5

18 sid. 4 (5)

12. Anser du överlag att Ditt barn får tillräckligt med tid att göra sina läxor på?

- ☐ Alltid
- ☐ Ibland
- ☐ Aldrig
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

13. Vilket tror Du är syftet med att Ditt barn får läxor? (här kan du kryssa i flera alternativ)

- ☐ Han/hon hinner inte med allt i skolan
- ☐ Han/hon behöver träna mera på det de har lärt sig i skolan
- ☐ För att ta reda på saker, som de inte kan göra i skolan
- ☐ Vet inte
- ☐ Annat.....
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

14. Behöver Du påminna Ditt barn om att göra läxorna?

- ☐ Alltid
- ☐ Ibland
- ☐ Aldrig
- ☐ Mitt barn har inga läxor alls

15. Tror Du att eleverna kan lära sig lika mycket utan att ha läxor?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet inte

16. Har Du tankar om läxor som Du vill berätta om, skriv dem här?

Tack för hjälpen!

Camilla, Magdalena och Marie